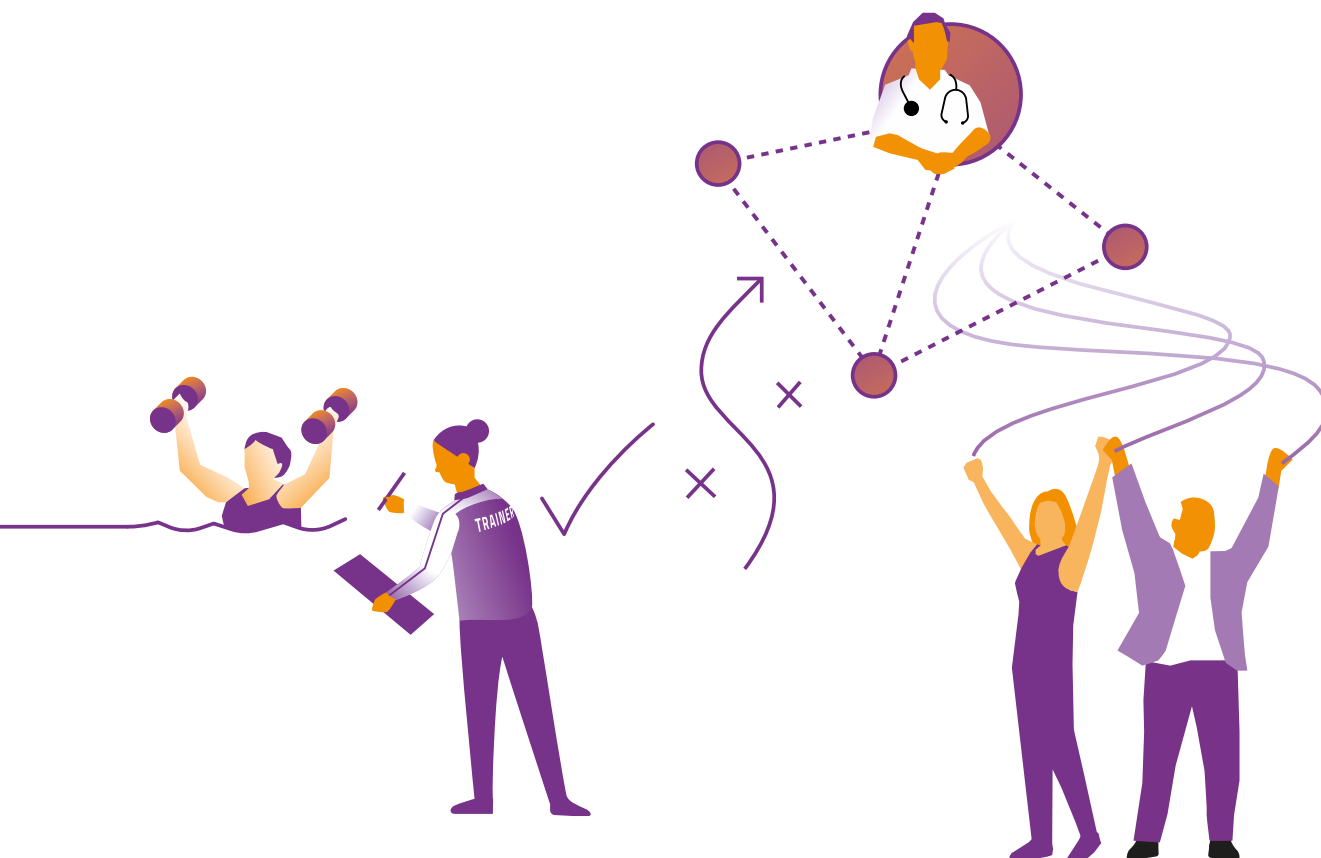

De opstelling op het speelveld

Naar een sterke sportbranche
voor een vitale samenleving

De opstelling op het speelveld

Naar een sterke sportbranche
voor een vitale samenleving

Advies over de organisatie en financiering van de sport

Voorwoord

Meer dan ooit concentreert het maatschappelijk debat in Nederland zich op de gezondheid en het welzijn van de bevolking. De coronacrisis maakt duidelijk hoe kwetsbaar we zijn, individueel en als samenleving. Uiteraard heeft dit ook invloed op de discussies binnen de Nederlandse Sportraad: hoe kan sport bijdragen aan een vitalere samenleving?

Op verzoek van de partners van het Nationaal Sportakkoord is de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) in maart 2019 gestart met een uitgebreid adviestraject om te komen tot een advies over een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. De vraag om een robuuste organisatie en duurzame financiering van sport is actueler dan ooit. De aanbevelingen van de NLsportraad betreffen stelselmatige veranderingen die op de langere termijn winst opleveren voor zowel de sport als de samenleving.

Ik ben trots op de manier waarop dit advies tot stand is gekomen. Het advies is stap voor stap opgebouwd en onderbouwd: van de omvattende 'foto' van de sport via een scherpe analyse tot beleidsscenario's die aan het denken zetten. Bij iedere stap is de interactie opgezocht met experts, stakeholders en de aanvragers van het advies. Dit heeft geleid tot verrijking, draagvlak en discussie. Ik kan niet genoeg benadrukken hoeveel waardering ik heb voor de inbreng die de NLsportraad keer op keer heeft mogen ontvangen.

Tijdens de totstandkoming van het advies is al beweging gekomen in de zienswijze van de branche en de overheid op de huidige organisatie en financiering van de sport. Er is ruimte ontstaan voor discussie in en tussen verschillende bedrijfstakken in de branche, de aandacht voor professionalisering van de sport is bij de overheid toegenomen en de noodzaak voor samenwerking met andere branches staat op de agenda. De NLsportraad hoopt dat het advies een structurele bijdrage levert aan een stevige basis voor sport in Nederland, en daarmee aan een vitale en veerkrachtige samenleving.

Tenslotte: de NLsportraad had dit advies niet kunnen maken zonder de expertise van de commissieleden. De commissie heeft zich op verzoek van de NLsportraad steeds opnieuw gecommitteerd aan een nieuwe fase in het advies. Mijn dank gaat uit naar Eelco Blok, Marjan Olfers, Bert van Oostveen, Hugo van der Poel en Dennis Vink en ook naar voorzitter Bernard Wientjes en de andere raadsleden die aan de commissie hebben deelgenomen.

Michael van Praag
voorzitter NLsportraad

Inhoud

1	Urgentie	
	de noodzaak voor een nieuwe opstelling	9
1.1	Urgentie vanuit de samenleving	11
1.2	Urgentie vanuit de sportbranche	13
2	Adviestraject	
	de verkenning van het speelveld	15
2.1	Werkelijkheid	17
2.2	Waarschijnlijkheid	19
2.3	Wenselijkheid	20
3	Strategie	
	de opstelling op het speelveld	23
3.1	Regie rijksoverheid	25
3.2	Richtinggevende ambitie	26
3.3	Plan van aanpak toekomstbestendige sport	28
4	Aanbevelingen	
	de richtlijnen voor de opstelling	31
4.1	Versterking van de sportbranche	33
4.1.1	Sport als publieke voorziening	33
4.1.2	Fysieke infrastructuur op orde	36
4.1.3	Professionalisering van de sportbranche	39
4.1.4	Brancheontwikkeling	41
4.2	Ontwikkeling sport- én beweegaanbod	44
4.2.1	Naar een sport- én beweegbranche	44
4.2.2	Toegankelijkheid voor kwetsbare groepen	46
4.3	Samenwerking met andere branches	48
4.3.1	Samenwerken voor een vitale samenleving	48
4.4	Financiering	50
4.4.1	Financieringsstromen	50
4.4.2	Financiële impuls	56
	Bijlagen	57
	Bijlage A: Adviesaanvraag en werkwijze	58
	Bijlage B: Definities	60
	Bijlage C: Elementen stelselwet	62
	Bijlage D: Geraadpleegde personen	63
	Colofon	66

A woman with blonde hair and glasses is running towards the camera on a paved path. She is wearing a white t-shirt and grey sweatpants. In the background, another person is running away from the camera. The path is lined with a metal fence and trees. The ground is covered with fallen leaves. A large white number '1' is overlaid on the left side of the image.

1

Urgentie
de noodzaak voor
een nieuwe opstelling

In dit hoofdstuk geeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) aan waarom een nieuwe opstelling op het speelveld van de sport essentieel is, van zowel de sportbranche als de overheid. Gelet op de uitdagingen in de toekomst en de urgentie hiervan acht de NLsportraad het noodzakelijk dat de huidige organisatie en financiering van de sport worden aangepast. De sportbranche dient toekomstbestendig te worden – robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd – om de maatschappelijke waarde van sport optimaal te kunnen benutten. De term ‘sport’ gebruikt de NLsportraad in dit advies in de meest brede zin van het woord: voor topsport, breedtesport en bewegen; voor sportdeelname en sportbeleving; voor verenigingssport en commerciële sport; voor sport in accommodaties en sport in de openbare ruimte (zie bijlage B voor deze en overige definities).

1.1

Urgentie vanuit de samenleving

Sport voor een vitale samenleving

Een vitale en veerkrachtige bevolking is de basis voor onze samenleving en onze economie. Sport draagt hieraan bij. Door sport komen mensen in beweging en ontmoeten ze elkaar. Sport heeft een intrinsieke waarde als vorm van vrijetijdsbesteding én heeft maatschappelijke betekenis omdat sport kan bijdragen aan andere doelen en beleidsterreinen, zoals de volksgezondheid (preventie en zorg) en het welzijn van de bevolking (cohesie en participatie). De helft van de Nederlanders doet wekelijks iets aan sport en bewegen, zelf of profiterend van het sport- en beweegaanbod dat de sportbranche levert. Er is een fijnmazige sportinfrastructuur waarover Nederlanders tevreden zijn en de Nederlandse topsporters presteren goed op de internationale medaillespiegels. Toch geven de analyses voorafgaand aan dit advies (bijlage A) te denken: zijn de sportbranche en de overheid, als het gaat om sport, wel op de toekomst voorbereid?

Bewegingsarmoede te lijf

Er is sprake van een pandemie van bewegingsarmoede. Deze kost jaarlijks wereldwijd miljoenen mensen het leven door overgewicht en diverse gerelateerde ziektes, zoals diabetes, hart- en vaatziekten en depressie. Ook in Nederland beweegt de helft van de bevolking onvoldoende. Juist Nederlanders met (een grotere kans op) gezondheidsproblemen bewegen te weinig: ouderen, mensen met gezondheidsklachten of een beperking en mensen met een laag inkomen. Door de vergrijzing en de economische recessie gaat deze groep de komende jaren fors toenemen. De NLsportraad constateert dat de sportbranche nu nog een bescheiden rol speelt bij de aanpak van bewegingsarmoede; op dit moment levert de sportbranche 13% van de totale beweegtijd van Nederlanders. De branche slaagt er niet goed in om in te spelen op de beweegachterstand van kwetsbare groepen. Door de coronacrisis is de urgentie om te sporten en te bewegen nog groter worden. Mensen met overgewicht en een slechtere gezondheid ondervinden vaker en ernstigere gevolgen van de ziekte. Eén op de drie Nederlanders gaf in augustus 2020 aan (veel) minder te bewegen en te sporten dan voor de crisis, tegenover slechts een op de zeven die actiever werd.

Bestrijding eenzaamheid

Een ander groot maatschappelijk vraagstuk in Nederland is eenzaamheid: vier op de tien Nederlanders voelen zich eenzaam en ervaren te weinig regie op hun leven. Dit geldt vooral voor ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid, maar ook bij jongeren is het een groeiend probleem. Een zinvol bestaan, in een samenleving waarin men zich thuis voelt, draagt bij aan een vitale en veerkrachtige bevolking. De sociale waarde van sport kan bijdragen aan het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid. Sport vindt dikwijls plaats in sociale verbanden, en kan helpen om de mentale weerbaarheid van mensen te vergroten. Echter, opnieuw zijn het juist de kwetsbare groepen in de samenleving die in veel mindere mate door de sportbranche worden bereikt. De coronacrisis heeft de urgentie van de eenzaamheidsproblematiek duidelijk gemaakt. Veel Nederlanders ondervinden sociale en economische gevolgen door de crisis: het sociale leven en het werk komen stil te liggen en sociale afstand is de norm. In de sport missen mensen hun eigen sportactiviteiten en hun sportclub of fitnesscentrum, maar ook het gezamenlijk kijken naar (top)sportcompetities en het bezoeken van evenementen.

Stabiliteit nodig voor talent en topsporter

Sport is van groot belang voor de fysieke, cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen. Onderzoek laat zien dat de motorische vaardigheden van kinderen door de tijd afnemen. Daarnaast wordt van lang niet alle kinderen het sporttalent ontdekt, onder andere door de vroege voorsortering in de verenigingssport, dikwijls op één tak van sport. De NLsportraad, Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en Onderwijsraad hebben in het advies *Plezier in bewegen* al geconstateerd dat het onderwijs een te beperkte rol speelt bij het voldoende laten bewegen van kinderen en bij talentherkenning. Nederland scoort wereldwijd goed op de medaillespiegel, maar de basis voor langdurig succes is (te) smal. In de topsport is bovendien een mix ontstaan van gesubsidieerde en commerciële sport, die dikwijls niet goed op elkaar aansluit. De NLsportraad acht het van belang dat alle kinderen van jongs af aan voldoende kunnen bewegen en sporten in verschillende takken van sport, onder goede begeleiding, om zo hun talenten te kunnen ontdekken. Potentiële toptalenten verdienen de juiste voorzieningen om zich te kunnen ontwikkelen tot topsporter, en topsporters moeten kunnen rekenen op meer zekerheid. Voor een brede motorische ontwikkeling, voor talentherkenning en -ontwikkeling én voor toekomstige topsportprestaties acht de raad de huidige organisatie en financiering van de sport (in de sportbranche en in het onderwijs) onvoldoende.

1.2

Urgentie vanuit de sportbranche

Ontbreken sportstelsel

De NLsportraad constateert dat de organisatie en financiering van de sport in Nederland een historisch gegroeid, organisch geheel is. Er zijn vele private partijen actief in de organisatie van de sport, zowel non-profit organisaties en verenigingen als commerciële ondernemers. Samen bedienen zij de jeugd en (fitte) volwassenen. Overheden spelen een belangrijke rol in het leveren van sportvoorzieningen en de inrichting van de openbare ruimte. Soms bemoeien lokale overheden zich ook met het sportaanbod en de sportdeelname, dikwijls gelegitimeerd vanuit welzijns- en gezondheidsbeleid. Op landelijke schaal heeft deze overheidsbemoeienis echter de afgelopen jaren geen groot effect op de sportdeelname of beweegcijfers gehad. Kwetsbare groepen (ouderen, mensen met een aandoening of beperking, mensen met een laag inkomen) hadden en hebben een beweegachterstand en doen minder aan sport.

De diversiteit in de organisatie van de sport is zowel een kracht van de sportbranche als een risico. Er is een rijkgeschakeerd aanbod van diverse sportaanbieders en een fijnmazige infrastructuur van voorzieningen dichtbij huis. Het innoverend vermogen van de sportbranche is echter beperkt door de versplintering, de beperkte financiële reserves en de (traditionele) aard van veel sportorganisaties en het sportaanbod. In de sportbranche werken bovendien meer vrijwilligers dan professionals, en dat beperkt de slagkracht. De benodigde kwaliteiten en competenties zijn niet vastgelegd in opleidingseisen of licentiesystemen.

Er wordt geen arbeidsmarktbeleid gevoerd om de werkgelegenheid in de branche te verbeteren.

Publieke taken op het gebied van sport zijn niet vastgelegd en aan de sportbranche worden geen wettelijke kwaliteitseisen gesteld. Er is, zoals de NLsportraad eerder heeft geconstateerd in het advies *Akkoord met ambitie*, geen sprake van een 'sportstelsel'. Daarnaast is géén van de financieringsstromen zeker. Dat geldt zowel voor de uitgaven van consumenten en bedrijven (conjunctuurgevoelig) als voor die van overheden en maatschappelijke partners (ontbreken van een wettelijk kader), en dat geldt zowel voor breedtesport als topsport. Het ontbreken van een stelsel en hieruit voortvloeiende financiering heeft tot gevolg dat er verschillen optreden in plaats (verschillen per provincie en gemeente) en in tijd (verschillen per kabinets- of collegeperiode).

Ontbreken interdepartementale en intersectorale samenwerking

Er is geen wettelijk kader voor sport; maar voor de sectoren waarmee de sport bij voorkeur zou moeten samenwerken (onderwijs, opvang, zorg) zijn wel stelsels ingericht met wettelijke taken en eisen. De NLsportraad constateert dat dit de intersectorale samenwerking tussen sport en andere sectoren bemoeilijkt. Dezelfde verkokering belemmert ook interdepartementale samenwerking. Hierdoor wordt de maatschappelijke betekenis van topsport, breedtesport en bewegen, bijvoorbeeld op het terrein van gezondheid, onderwijs en economie, maar ten dele benut.

Door het ontbreken van een integrale aanpak zijn ook de noodzakelijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van de sportbranche niet goed geregeld (ruimte, innovatie, werkgelegenheid, fiscale maatregelen, internationale positie, enzovoorts). Bij sectoren waarvoor meer 'stelselmatig' beleid wordt gevoerd, is dit veel meer vanzelfsprekend.

Gevolgen coronacrisis

De coronacrisis brengt de urgentie van een robuuste organisatie en duurzame financiering extra duidelijk voor het voetlicht. In de periode van 1 maart tot 1 augustus 2020 heeft de sportbranche netto circa € 0,5 miljard schade opgelopen. Bij de steunmaatregelen lijkt de rijksoverheid op twee gedachten te hinken, met verschillende maatregelen voor enerzijds de commerciële sport (geen steun of alleen generieke maatregelen) en anderzijds het verenigingsleven (extra steunpakketten). Ook voor topsporters en topsportcompetities worden verschillende maatregelen genomen. Bij het ontbreken van publieke taken en een wettelijk afwegingskader is het onduidelijk op basis waarvan de rijksoverheid haar beslissingen neemt. De coronacrisis is op het moment dat dit advies uitkomt nog niet voorbij en de financiële gevolgschade in de keten van de sport zal nog lang doorwerken: minder bestedingen door consumenten en bedrijven en bezuinigingen bij gemeenten leiden mogelijk tot het wegvallen van sportaccommodaties, sport- en beweegaanbieders, topsportbedrijven en evenementenorganisatoren. Juist omdat sport geen wettelijk kader heeft, zijn de gevolgen voor de sportinfrastructuur en daarmee de prestaties van de branche zijn nog niet te overzien.

Nadenken over de langere termijn

In het licht van de geschetste urgentie en de noodzaak om onze samenleving vitaler en veerkrachtiger te maken, geeft de NLsportraad dit advies over de toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. De NLsportraad meent dat er én een sterke sportbranche nodig is én een sterke overheid die er samen voor zorgen dat topsport, breedtesport en bewegen een stevige pijler vormen onder een vitale en veerkrachtige samenleving. Juist nu, tijdens de coronacrisis, is het belangrijk om na te denken over de langere termijn.

Leeswijzer

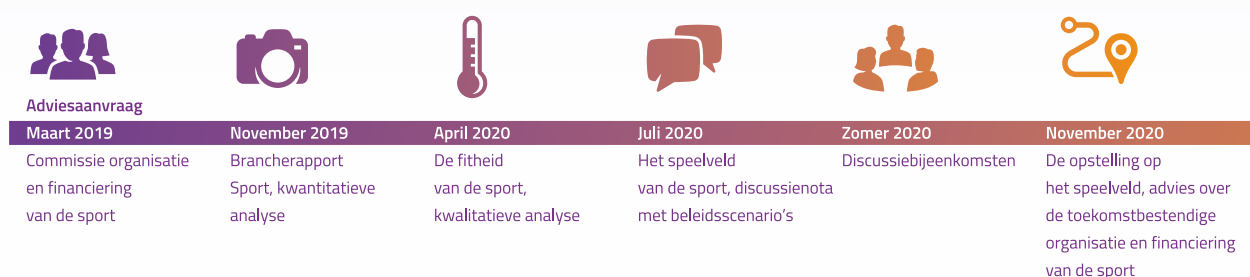
Na de toelichting op de urgentie voor dit advies in hoofdstuk 1, worden in hoofdstuk 2 het adviestraject en bijbehorende bevindingen uiteengezet. Dit hoofdstuk beschrijft de sportbranche zoals die nu is georganiseerd en wordt gefinancierd, geeft weer welke sterke en zwakke punten de huidige organisatie en financiering van de sport kent en welke beleidsscenario's denkbaar zijn met oog op de toekomst. Het strategisch advies om te komen tot een toekomstbestendige sport staat in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 beschrijft de NLsportraad de concrete aanbevelingen die hieruit voortvloeien.

2

Adviestraject
de verkenning
van het speelveld

De NLsportraad heeft een traject van anderhalf jaar afgelegd om tot het advies over een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport te komen. In het adviestraject is onderzoek gedaan, zijn analyses gemaakt, publicaties uitgebracht en is steeds weer de interactie opgezocht met experts, stakeholders en de aanvragers van het advies. In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van het adviestraject, waarmee het speelveld van de sport grondig is verkend, kort beschreven.

Figuur 1. Fasen in het adviestraject.

In 2019 heeft de minister voor Medische Zorg en Sport, mede namens NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten als partners van het *Nationaal Sportakkoord*, aan de NLsportraad gevraagd om de huidige organisatie en financiering van de sportbranche in beeld te brengen en te analyseren op zijn sterke en zwakke punten. Daarnaast is de NLsportraad verzocht om kansen en bedreigingen voor de sportbranche in beeld te brengen en scenario's te schetsen voor een robuuste organisatie en duurzame financiering in de toekomst. Bij de diverse fasen in het traject zijn afzonderlijke rapporten en verkenningen gepubliceerd. Een volledig overzicht van alle publicaties staat in bijlage A.

De NLsportraad maakt in het adviestraject onderscheid naar:

- hoe de sportbranche nu is georganiseerd en gefinancierd, en welke sterktes en zwaktes de branche kent (de 'Werkelijkheid');
- welke maatschappelijke opgaven op de sportbranche afkomen en welke kansen en bedreigingen hieruit voortkomen (de 'Waarschijnlijkheid');
- welke beleidsscenario's denkbaar zijn voor de toekomstige organisatie en financiering van de sport (de 'Wenselijkheid').

2.1

Werkelijkheid

Het *Brancherapport Sport* geeft een foto weer van de organisatie en financiering van de sport op basis van de beschikbare gegevens van de afgelopen tien jaar. 49% van de bevolking van 4 jaar en ouder voldeed in 2019 aan de beweegrichtlijn. Van de beweegtijd wordt 13% door sport geleverd. Ongeveer de helft van de bevolking sport wekelijks en is verantwoordelijk voor 95% van de sportmomenten: bij sportverenigingen, ondernemers of in de openbare ruimte. De andere helft van de bevolking sport dus nauwelijks tot niet (figuur 2). Sportdeelname bij sportverenigingen is de afgelopen tien jaar stabiel gebleven, terwijl het sporten in commerciële bedrijfstakken van de branche en in de openbare ruimte is toegenomen.

Bij de organisatie en financiering van de topsport is onderscheid te maken tussen de gesubsidieerde topsport en de commerciële topsport. Zoals aangegeven in het *Brancherapport Sport* valt een aantal takken van sport buiten de boot. Deze takken van sport zijn niet aangesloten bij NOC*NSF en komen daardoor niet in aanmerking voor (topsport)subsidie. De NLsportraad concludeert dat de sportbranche een hybride branche is die niet eenduidig is georganiseerd. Sport is vooral een privaat initiatief van burgers en bedrijven, maar kan zonder de voorzieningenstructuur die is gerealiseerd door de overheid niet bestaan.

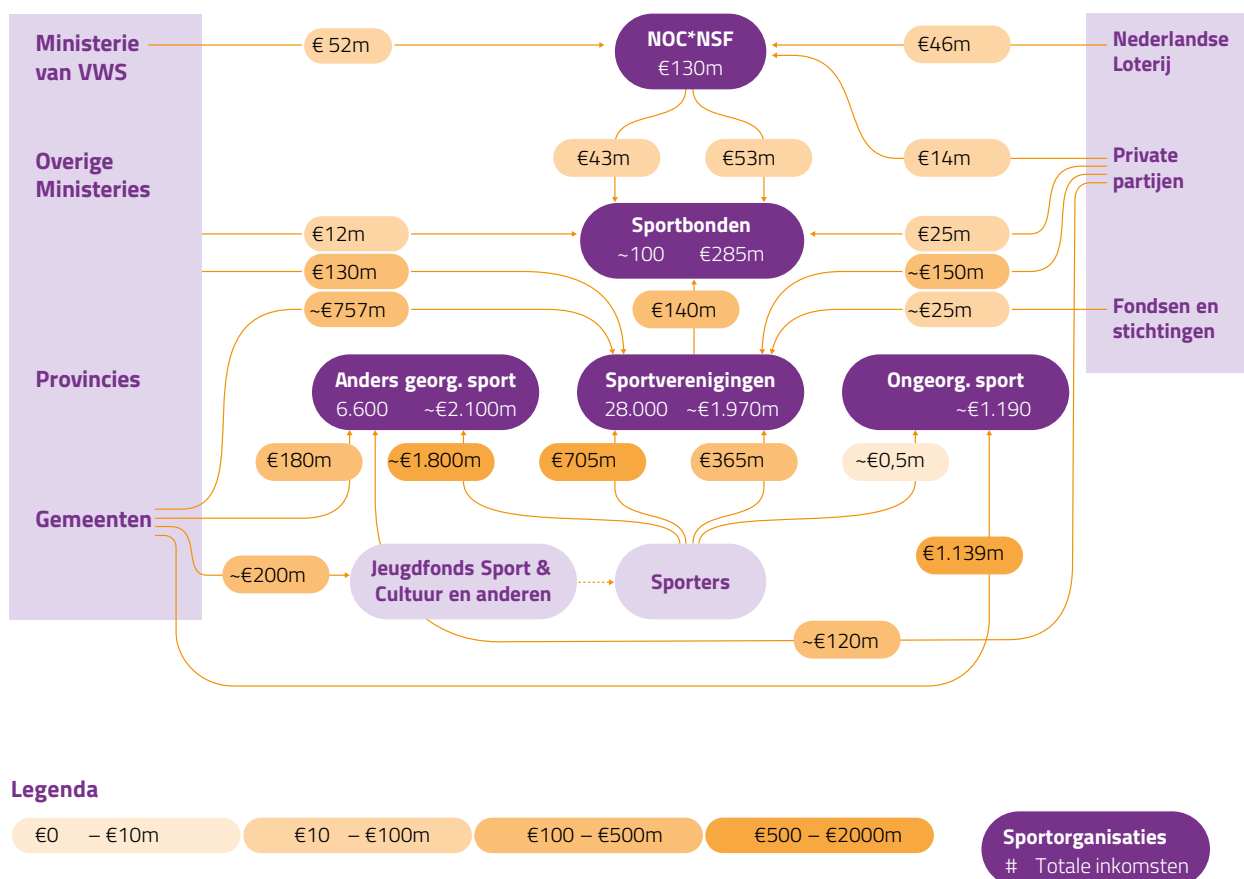
Het *Brancherapport Sport* geeft een uniek inzicht in de organisatie en financiering van sport (figuur 3). Op basis van dit plaatje worden ook de gevolgen van de coronacrisis gemonitord. De totale inkomsten van de branche bedroegen in 2018

Figuur 2. Sportdeelname in Nederland (Bron: Brancherapport Sport)

€ 5,7 miljard, waarvan circa de helft (€ 2,9 miljard) door sporters werd ingebracht via sportdeelname. Ook gemeenten zijn een belangrijke financier met € 2,2 miljard voor sportvoorzieningen en de sportieve inrichting van de openbare ruimte. Met name de verenigingssport wordt ondersteund door overheden, in de vorm van lage huurtarieven voor accommodaties en subsidies. De landelijke en provinciale overheden spelen financieel een marginale rol met in totaal € 0,3 miljard. Verder zijn inkomsten afkomstig van sponsors, loterijen, media en fondsen. In de bedragen ontbreken gegevens vanuit de commerciële topsport (evenementen), waarvoor geen data worden vrijgegeven.

In *De fitheid van de sport* heeft de NLsportraad een analyse gemaakt van de sterktes en zwaktes van de sportbranche. Het draagvlak

Figuur 3. Financieringsstromen in de sport in 2018 (Bron: Brancherapport Sport).

voor sport en de maatschappelijke waarde van sport vormen sterke uitgangspunten voor de branche. De raad constateert dat deze waarde echter nog beter kan worden benut. De analyse toont aan dat de overheid sport tot nu toe vooral heeft gezien als vrije markt. Hoewel de overheid de maatschappelijke waarde van sport onderkent, zijn er geen publieke taken voor sport benoemd en is sport niet wettelijk verankerd. De overheid voert geen beleid om de sportbranche als zodanig te versterken, bijvoorbeeld als het gaat om kwaliteitseisen, opleidingen en arbeidsmarkt.

Doordat er geen publieke taken zijn gedefinieerd, zijn de rollen voor zowel de sportbranche als de overheid niet herleidbaar uit wettelijke kaders. Hierdoor ontstaan grote lokale verschillen en beleidswijzigingen tussen kabinets- en collegeperiodes die leiden tot onduidelijkheid en onzekerheid voor de branche en voor de sporters. De NLsportraad constateert verder dat partijen in de branche onvoldoende samenwerken, geen gezamenlijke visie en agenda delen en naar buiten toe niet met één stem spreken.

2.2

Waarschijnlijkheid

In *De fitheid van de sport* zijn de grote maatschappelijke opgaven beschreven waarvan onomstotelijk vaststaat dat de sportbranche hiermee te maken krijgt. Veel van de externe ontwikkelingen vormen een kans als de sportbranche de ontwikkeling naar zijn hand weet te zetten, maar een bedreiging als de sportbranche met de ontwikkeling niet (tijdig) weet om te gaan. Het gaat om demografische ontwikkelingen, waaronder de vergrijzing en de gevolgen voor de volksgezondheid. Het gaat om economische ontwikkelingen, waarbij de (aanzienlijke) gevolgen van de coronacrisis voor de sport nog niet goed in beeld kunnen worden gebracht. Sociaal-culturele ontwikkelingen en technologische ontwikkelingen lijken elkaar te versterken: individualisering en flexibilisering zijn ontwikkelingen waarmee de sportbranche rekening moet houden, en technologie en digitalisering maken het mogelijk dat mensen zich gemakkelijker informeel of zelfs virtueel organiseren. Ten slotte zijn ruimtelijke ontwikkelingen relevant: verstedelijking enerzijds, leidend tot minder ruimte voor sport, en demografische krimp in plattelandsgedieden anderzijds, waardoor daar een overschot aan voorzieningen ontstaat.

De NLsportraad heeft in *De fitheid van de sport* de opgaven voor de toekomst (kansen en bedreigingen) afgezet tegen de huidige sterktes en zwaktes van de branche. De raad constateert dat de sportbranche nog niet dusdanig is georganiseerd en gefinancierd, dat deze fit is voor de toekomst. Een groot deel van de sportbranche is bijvoorbeeld niet in staat in te spelen op de vergrijzing en nieuwe technologie wordt in de branche niet grootschalig gebruikt. Om de maatschappelijke waarde van sport in de toekomst optimaal te benutten – mede gelet op de urgentie van maatschappelijke vraagstukken – is regie van de overheid nodig om de sportbranche te versterken, te helpen innoveren en de samenwerking van sport met andere sectoren mogelijk te maken. Alleen zo kan de sportbranche een sterke pijler worden onder een vitale en veerkrachtige samenleving.

2.3

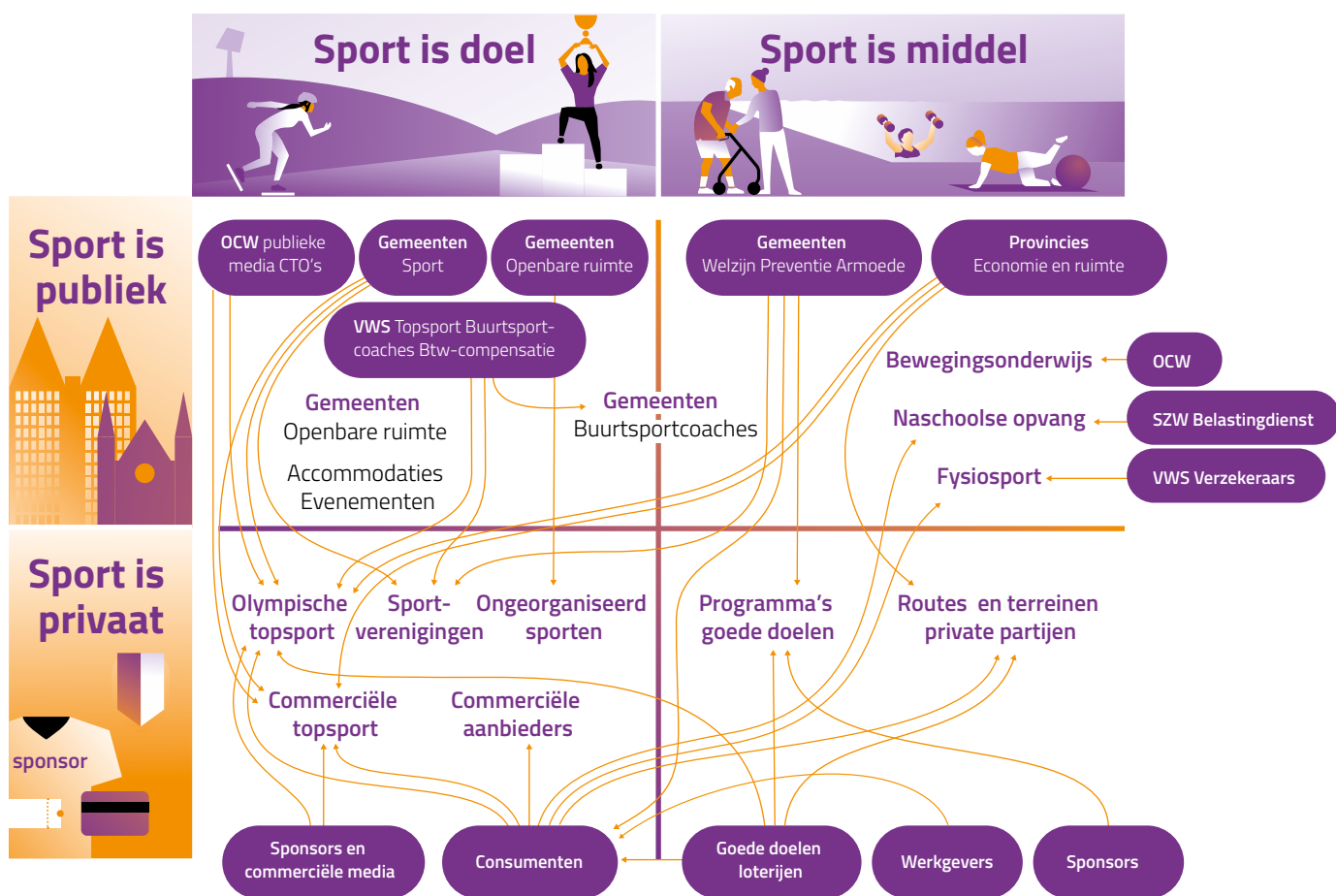
Wenselijkheid

Figuur 4. Beleidsscenario's voor de sport (Bron: Het speelveld van de sport)

In de discussienota *Het speelveld van de sport* heeft de NLsportraad verschillende toekomstmogelijkheden geschetst voor de organisatie en financiering van de sport. Aan de hand van vier beleidsscenario's adresseert de raad twee langer lopende kwesties: (1) is sport een *doel* of een *middel*, en (2) is sport een *private* of een *publieke* verantwoordelijkheid – of een combinatie van deze beleidskeuzes (figuur 4)?

De discussie over sport als doel of als middel is belangrijk voor de legitimering van overheidsbemoeienis én overheidsinvesteringen in de sport. Bij sport als doel wordt dit gefinancierd vanuit het sportbudget. Bij sport als middel worden ook andere budgetten aangesproken. Naarmate sport meer als middel wordt gezien, draagt sport meer bij aan andere beleidsterreinen en wordt de maatschappelijke waarde groter.

Figuur 5. De huidige organisatie en financiering van de sport geprojecteerd in de beleidsscenario's. De binnenste schil (in paarse letters) is de organisatie, de buitenste schil (in witte letters) de financiering van de sport. (Bron: Het speelveld van de sport)

Een ander vraagstuk betreft de publieke en/of private verantwoordelijkheid in de sport. De huidige situatie, verdeeld over alle kwadranten, is historisch gegroeid maar niet vastgelegd (figuur 5). In die zin is er geen sprake van een 'sportstelsel'; dit in tegenstelling tot aanverwante werkvelden zoals het bewegingsonderwijs op scholen en de

fysiotherapie in de zorg. De overheid staat bij sport op afstand en stelt nauwelijks (kwaliteits)eisen aan het sportaanbod. Bij de financiering van de sport zien overheden wel een (afgeleide) publieke taak, echter eveneens zonder wettelijke verankering.

De raad onderscheidt in *Het Speelveld van de sport* vier randvoorwaarden waaraan de toekomstige organisatie en financiering van de sport sowieso moet voldoen.

- *Ordering markt en overheid.* De NLsportraad acht het noodzakelijk om de verhouding tussen overheid en markt beter te ordenen. De rol van de overheid – rijksoverheid, provincies en gemeenten – verdient verduidelijking en ook de verantwoordelijkheden van de branche en de positie van de verschillende sportaanbieders moeten explicieter worden gemaakt.
- *Gezamenlijke visie en branchevertegenwoordiging.* De NLsportraad vindt het essentieel voor de verschillende bedrijfstakken van de sportbranche om een gezamenlijke visie te ontwikkelen op de sector, een gedeelde agenda op te stellen en te zorgen voor gezamenlijke branchevertegenwoordiging.
- *Professionalisering en versterking arbeidsmarkt.* Professionalisering van de huidige sportbranche ziet de NLsportraad als een voorwaarde voor een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. Het is belangrijk dat de sportbranche zich professionaliseert en een aantrekkelijke arbeidsmarkt ontwikkelt, zodat meer slagkracht ontstaat om op maatschappelijke ontwikkelingen in te spelen.
- *Good governance en transparantie.* De NLsportraad constateert knelpunten bij de huidige verdeling van de loterijgelden en de middelen van de rijksoverheid via NOC*NSF. Knelpunten betreffen de transparantie van de verdeling van de rijksmiddelen voor de sport en de governance in de sport.

Van analyse naar advies

De NLsportraad heeft de beleidsscenario's in de zomer van 2020 bediscussieerd met experts en stakeholders (zie bijlage D). De verschillende scenario's en de onderliggende keuzes zijn met hen doorgesproken. Daarnaast zijn de randvoorwaarden bediscussieerd die de NLsportraad noodzakelijk acht bij ieder scenario: ordening markt en overheid, gezamenlijke visie en branchevertegenwoordiging, professionalisering en versterking arbeidsmarkt, en good governance en transparantie.

Over het algemeen is er draagvlak voor de aanpak van het adviestraject en vinden gesprekspartners de discussie over de scenario's zinvol. Over wat het meest gewenste scenario is, lopen de meningen uiteen. Daarbij lijkt de herkomst van partijen leidend: de meeste vertegenwoordigers van de georganiseerde sport kiezen voor scenario 1 (sport als basisvoorziening), ondernemers in de sport kiezen voor scenario 3 of 4 (sport als vrije markt, sport als maatschappelijk ondernemen), overheden en maatschappelijke organisaties kiezen vaker voor scenario 2 (sport als panacee). Sommige partijen geven aan dat 'sport als panacee' (scenario 2) of 'sport als maatschappelijk ondernemen' (scenario 4) het einddoel zou moeten zijn, maar dat het daarvoor eerst nodig is in de sportbranche te investeren (scenario 1). Over de gehele linie vinden de geraadpleegde partijen dat de overheid stelselverantwoordelijk zou moeten zijn voor sport – topsport, breedtesport en bewegen. Private partijen houden daarbij wel het initiatief voor het organiseren van de sport.

A male Paralympic cyclist is shown from the waist up, wearing a black and orange racing suit with "PLAT NED" printed on the front. He is wearing a black helmet with the number "101" and orange-tinted sunglasses. His arms are raised in a celebratory gesture, and he has a wide, joyful smile. He is seated on a specialized racing wheelchair. The background is a soft-focus indoor arena with a purple and blue floor. In the bottom right, a faint "Rio 2016" logo is visible.

3

Strategie
de opstelling
op het speelveld

In dit hoofdstuk zet de NLsportraad de strategie uiteen om tot een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport en bewegen in Nederland te komen en zodoende de bijdrage aan een vitale en veerkrachtige samenleving te vergroten. De keuzes in dit advies zijn mede tot stand gekomen op basis van de discussiesessies die de NLsportraad in de zomer van 2020 heeft gehouden naar aanleiding van de discussienota *Het speelveld van de sport* en de onderliggende analyses.

3.1

Regie rijksoverheid

Intensivering overheidsbemoeienis

De NLsportraad adviseert de minister voor Medische Zorg en Sport om als coördinerend bewindspersoon, samen met andere leden van het kabinet en in samenspraak met andere overheden en vertegenwoordigers van de – gehele – sportbranche, een robuuste organisatie en duurzame financiering van de sport te realiseren met oog op de toekomst. De NLsportraad constateert op basis van een adviestraject van ruim anderhalf jaar dat de sportbranche niet toekomstbestendig is georganiseerd en gefinancierd, mede door het ontbreken van overheidsvisie en -regie, wettelijk kader en sturing op financieringsstromen. De urgentie voor uitbreiding van het sport- en beweegaanbod wordt weliswaar door alle partijen onderkend en de ambities van de sportbranche zijn hoog, maar de branche is niet in staat om deze eigenstandig waar te kunnen maken. Er is marktfalen waarneembaar als het gaat om het laten sporten en bewegen van de groeiende groep ouderen, mensen met een aandoening of beperking en mensen met een laag inkomen. De NLsportraad ziet dat de overheid de branche momenteel wel faciliteert maar niet versterkt, en onvoldoende regie neemt om sport en bewegen voor iedereen toegankelijk te maken. Resultaat is een bont geheel van partijen die sport organiseren en financieren, met verschillen per regio en veranderingen in de tijd en ondervertegenwoordiging van met name kwetsbare groepen. De grote maatschappelijke opgaven vragen om een omslag in de branche. De rol van topsport, breedtesport en bewegen voor een vitale en veerkrachtige samenleving is zo zwaarwegend, dat de NLsportraad adviseert om de overheidsbemoeienis hiermee te intensiveren.

Sport als publieke voorziening

Gelet op de urgentie adviseert de NLsportraad sport in al haar facetten te zien als een publieke voorziening. Om de huidige sportbranche toekomstbestendig te maken, is expliciete steun van een sterke overheid nodig, die de urgentie van meer sport en bewegen onderkent, de branche helpt neerzetten als een publieke voorziening en de kwaliteit en toegankelijkheid van het (top)sport- en beweegaanbod in alle regio's van Nederland bewaakt. Daarvoor is het nodig dat de overheid de regie neemt en in de sportbranche investeert. De coördinatie hiervan ligt bij de bewindspersoon met sport in portefeuille; thans de minister voor Medische Zorg en Sport. De NLsportraad raadt aan de veelal historisch gegroeide overheidssteun aan de sportbranche en de overheidsgefinancierde basisinfrastructuur van sportvoorzieningen te borgen en uit te breiden. Ook acht de raad het de hoogste tijd om de verantwoordelijkheden van enerzijds overheden en anderzijds partijen in de sportbranche te verduidelijken en vast te leggen.

3.2

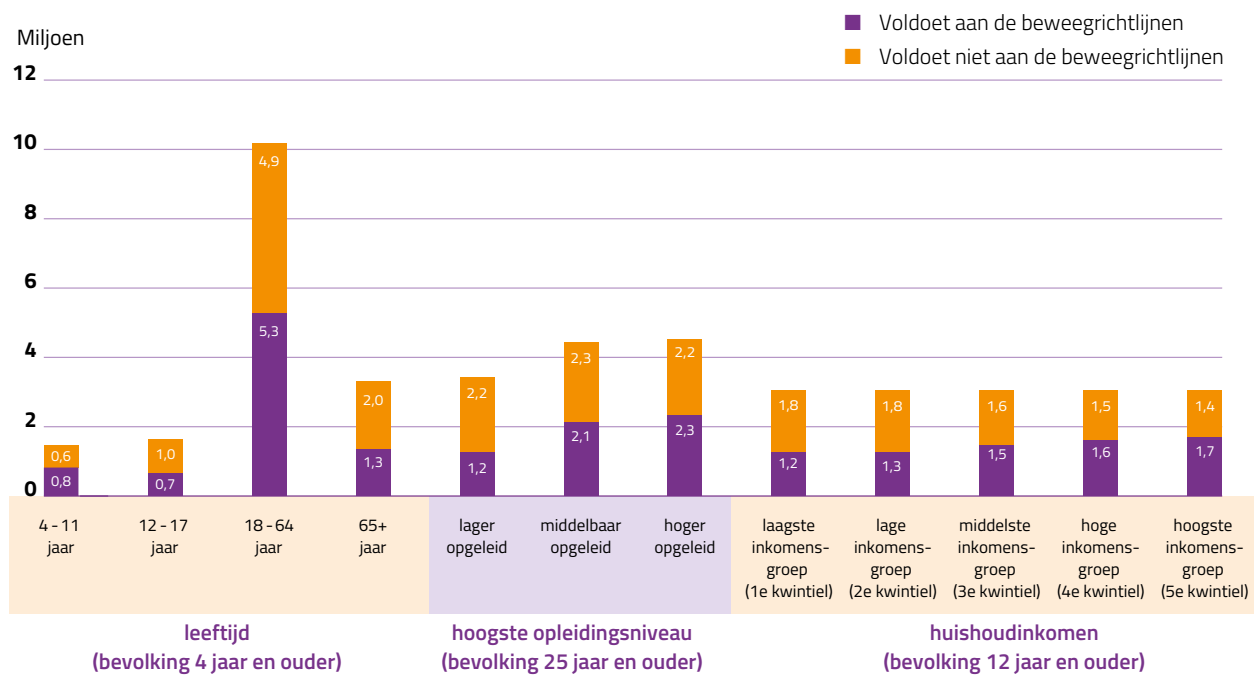
Richtinggevende ambitie

Wereldkampioen bewegen

De NLsportraad ziet een vitale en veerkrachtige samenleving als een van de belangrijkste maatschappelijke opgaven voor de komende tijd en voorwaardelijk voor andere opgaven zoals een sterke economie. Een robuust georganiseerde en duurzaam gefinancierde sportbranche is een belangrijke en noodzakelijke pijler van een vitale samenleving. Om de sportbranche de gewenste bijdrage te laten leveren, is een heroriëntatie op de organisatie en financiering van de sport nodig. De NLsportraad adviseert de minister voor Medische Zorg en Sport om de regie te nemen op de toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. Om het belang hiervan te onderstrepen en de heroriëntatie richting te geven, adviseert de NLsportraad de minister om een ambitieus doel te stellen waarop overheid en branche zich de komende jaren kunnen richten. De ambitie zou moeten zijn om in Nederland een trendbreuk te realiseren: van Europees kampioen *zitten*, wat Nederland momenteel is, naar Wereldkampioen *bewegen*. Volgend uit de urgentie is dat een doel waarmee sportbranche en overheid een concrete bijdrage leveren aan de vitaliteit en veerkracht van de bevolking.

Ambitieuus doel

De NLsportraad geeft het volgende advies voor een concrete bijdrage van sport en bewegen aan de vitaliteit van de samenleving: in 2025 is het percentage mensen dat voldoende beweegt voor hun gezondheid gestegen van 50% naar 60% en in 2030 naar 75%. Daarmee wil de NLsportraad de uitvoering van het *Nationaal Preventieakkoord* versnellen. Nu voldoen 8 miljoen Nederlanders aan de beweegrichtlijn, een stijging van 10% betekent dat 1,7 miljoen Nederlanders extra in beweging komen. In 2030 bewegen volgens deze doelstelling 12 miljoen mensen in voldoende mate. De NLsportraad adviseert met name in te zetten op groepen met een grote beweegachterstand, waaronder jongeren, en extra aandacht te geven aan kwetsbare groepen, waaronder ouderen en mensen met een lage sociaal-economische status (figuur 6). Van (gezonde) volwassenen kan worden verwacht dat zij het sportaanbod zelf opzoeken (en idem van sportaanbieders dat zij deze doelgroep weten te vinden). Het publieke stelsel is er juist voor groepen die – om verschillende redenen – een beweegachterstand hebben en het niet lukt om de afstand tot het sport- en beweegaanbod vanzelf te overbruggen. Bij de uitwerking van het werkprogramma 2021-2024 houdt de NLsportraad dit doel zelf ook voor ogen.

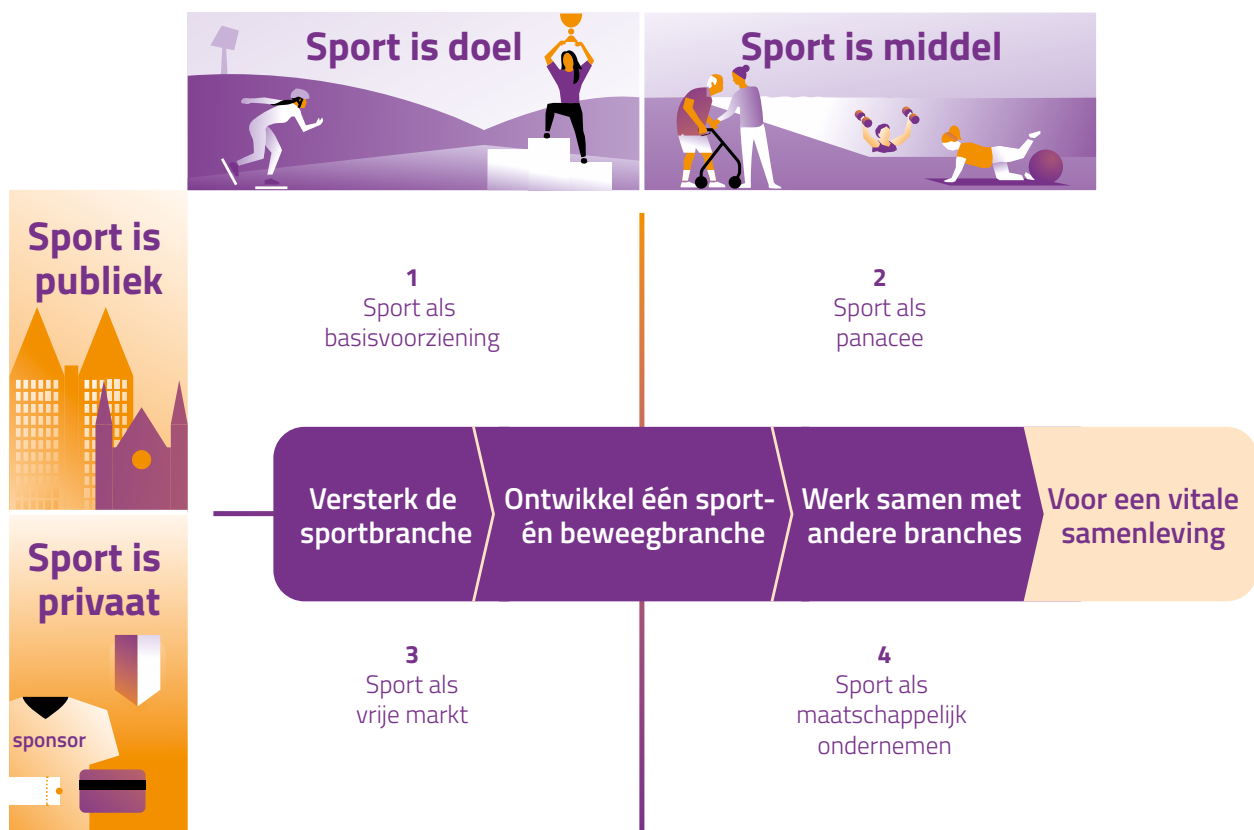

Figuur 6. Voldoen aan de beweegrichtlijn naar leeftijd, opleidingsniveau en inkomensgroep, in miljoenen Nederlanders.

Bron: RIVM/CBS – gezondheidsenquête 2019 en bevolkingscijfers

3.3

Plan van aanpak toekomstbestendige sport

Figuur 7. Het plan van aanpak om een toekomstbestendige sport in te zetten voor een vitale samenleving.

Plan in drie delen

De NLsportraad adviseert de minister voor Medische Zorg en Sport om samen met andere departementen, vertegenwoordigers van de gehele sportbranche, provincies en gemeenten een plan uit te voeren om de sport toekomstbestendig te maken.

Dit plan bestaat uit drie onderdelen:

1. de sportbranche versterken en professionaliseren;
2. de sportbranche innoveren en omvormen naar een branche die sport in de volle breedte oppakt en topsport-, breedtesport- én beweegaanbod levert;
3. de sportbranche structureel laten samenwerken met andere branches, om zodoende vanuit verschillende beleidsterreinen samen (sport en welzijn, zorg, onderwijs, ruimte, economie, enzovoorts) een vitale en veerkrachtige samenleving te realiseren.

1 – Versterking van de sportbranche

De versterking en professionalisering van de sportbranche ziet de NLsportraad als een noodzakelijk eerste onderdeel van het plan voor de toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. De basis moet op orde zijn: voldoende voorzieningen geschikt voor uiteenlopende vormen van (top)sport en bewegen; sterke en wendbare sportaanbieders, en goede begeleiding door vrijwilligers en professionals van de jongste jeugd tot ouderen en van talent tot topsporter. Ook moet de organisatie en financiering van de sport aan de eerder geschetste randvoorwaarden voldoen. Dat betekent dat er duidelijkheid nodig is over verantwoordelijkheden en rollen tussen overheden en private partijen in een robuust stelsel; dat het noodzakelijk is om de sportbranche verder te professionaliseren en de arbeidsmarkt te verbeteren; dat er een sterke branchevisie en -vertegenwoordiging nodig is van de gehele sportbranche, en dat financieringsstromen moeten voldoen in termen van governance en transparantie. Al deze elementen dragen bij aan de versterking van de branche.

2 – Ontwikkeling sport- én beweegaanbod

Het tweede onderdeel betreft de verbreding en innovatie van het sportaanbod en wel zodanig dat dit aansluit op de – potentiële – behoefte van de gehele bevolking. De sportbranche levert nu vooral aanbod aan de jeugd en aan de gezonde, fitte volwassenen die willen sporten en dat kunnen betalen. De sportbranche heeft het sportaanbod nog veel minder aangepast aan de behoeften en mogelijkheden van mensen die niet vanzelf op het sportaanbod afkomen, maar sport en bewegen des te meer nodig hebben voor hun welzijn en gezondheid: ouderen, mensen met een slechte gezondheid, mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen. Dit vraagt om innovatie en implementatie van het vernieuwde aanbod op het snijvlak tussen sport enerzijds en gezondheid, zorg en welzijn anderzijds. De NLsportraad adviseert in te zetten op uitbreiding en toegankelijkheid van passend sport- en beweegaanbod voor iedereen, inclusief kwetsbare groepen. Gelijktijdig met de uitbreiding is ook een impuls nodig om het pedagogische klimaat in de sport te vergroten, een verantwoorde begeleiding voor groepen met een beperking of aandoening te borgen, de governance en integriteit te verbeteren en negatieve verschijnselen in de sport aan te pakken. Hiervoor kan de professionalisering uit het eerste onderdeel van het plan worden aangewend.

3 – Samenwerking met andere branches

Tenslotte adviseert de NLsportraad als derde onderdeel om de sportbranche door te ontwikkelen en geschikt te maken voor structurele samenwerking met andere branches, zodat in gezamenlijkheid kan worden bijgedragen aan een vitale en veerkrachtige samenleving. Een geprofessionaliseerde sportbranche kan toegevoegde waarde leveren aan preventie en welzijn, aan het onderwijs, aan de zorg, aan arbeid en nog veel meer terreinen sectoren. Dit vraagt stevige coördinatie van de minister voor Medische Zorg en Sport om interdepartementale samenwerking aan te gaan, gezamenlijke kaders te scheppen, wet- en regelgeving hierin niet te laten tegenwerken en sectoren samen te laten werken. De interdepartementale en intersectorale samenwerking is her en der lokaal al ingezet, maar nog niet structureel van aard en teveel afhankelijk van losse projecten en individueel initiatief.

Groeimodel

De NLsportraad wil onderstrepen dat de drie onderdelen en alle hieruit voortvloeiende aanbevelingen in het volgende hoofdstuk met elkaar zijn verbonden. De aanbevelingen zijn geen opties, maar een samenhangend geheel leidend tot een toekomstbestendige sport: robuust georganiseerd en duurzaam gefinancierd. Idealiter worden de drie onderdelen van het plan van aanpak volgtijdelijk uitgevoerd, als een stappenplan. Maar het is ook denkbaar dat onderdelen parallel worden opgepakt of in meerdere cycli. Zo kan de samenwerking met een andere branche, bijvoorbeeld het onderwijs (stap 3), leiden tot meer professionalisering in de sport (stap 2). Het ontwikkelen van een stelsel (stap 1) kan enige tijd in beslag nemen. Dat neemt niet weg dat de sportbranche intussen het aanbod kan innoveren (stap 2).

Sowieso is sprake van een groeimodel. Er is tijd nodig om nieuwe voorzieningen te realiseren, professionals op te leiden, nieuw aanbod te ontwikkelen en te implementeren, en mensen hiernaartoe te leiden. De NLsportraad adviseert hieraan cyclisch te werken waarbij de voorgaande cyclus wordt geëvalueerd en voor de volgende een nieuwe doelstelling wordt geformuleerd. Het maakt niet uit hoe de onderdelen van het plan worden uitgevoerd (volgtijdelijk, parallel of cyclisch), als de uitvoering maar is gericht op het einddoel: sport en bewegen leveren aan de gehele bevolking, in structurele samenwerking met andere branches, zodat daarmee samen een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan een vitale en veerkrachtige samenleving.

A photograph of two young girls in a gymnasium, each holding a large, multi-colored beach ball. The girl on the left is wearing a red and grey long-sleeved shirt and blue pants. The girl on the right is wearing a light purple long-sleeved shirt and pink pants. They are both smiling and appear to be in motion. The background shows wooden walls and blue bleachers. A large white number '4' is overlaid on the left side of the image.

4

Aanbevelingen
de richtlijnen
voor de opstelling

In het vorige hoofdstuk adviseert de NLsportraad om met een plan van aanpak in drie delen te komen tot een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport. In dit hoofdstuk beschrijft de NLsportraad de concrete aanbevelingen die bij de strategie horen. Deze aanbevelingen zijn mede tot stand gekomen aan de hand van de discussiesessies die gedurende de zomer van 2020 zijn gehouden naar aanleiding van de discussienota *Het speelveld van de sport*.

4.1 Versterking van de sportbranche

4.1.1

Sport als publieke voorziening

De NLsportraad adviseert de overheid om sport (topsport, breedtesport en bewegen) te beschouwen als publieke voorziening waarvan zoveel mogelijk Nederlanders gebruik maken. Nu beweegt de helft van de Nederlanders te weinig voor de gezondheid en sport slechts de helft van de Nederlanders wekelijks. Maatschappelijke ontwikkelingen in de afgelopen decennia laten zien dat structureel dezelfde groepen in de samenleving achterblijven in sportdeelname, gezondheid en sociale deelname aan de maatschappij. De verwachting is dat de sociale en economische verschillen tussen groepen de komende jaren groter worden, versterkt door de gevolgen van de coronacrisis. Ook op het gebied van talentontwikkeling en topsport constateert de raad dat er verschillen bestaan in kansen voor talentvolle jongeren om uit te blinken. De – grotendeels private – sportbranche kan deze problemen niet alleen oplossen.

Door sport in de brede betekenis te zien als een publieke voorziening, wordt de rijksoverheid stelselverantwoordelijk. Dat betekent niet dat

de rijksoverheid de organisatie en financiering van de sport geheel en al voor zijn rekening gaat nemen. Het betekent wel dat de rijksoverheid, interdepartementaal en interbestuurlijk, een stelsel opzet waarin sport voor iedereen beschikbaar, toegankelijk en van kwalitatief goed niveau is. De verantwoordelijkheden en rollen van rijksoverheid, provincies, gemeenten en de sportbranche worden in het stelsel vastgelegd.

De NLsportraad adviseert om deze stelselverantwoordelijkheid wettelijk vast te leggen. De raad haakt daarbij aan bij artikel 22 van de Grondwet waarin staat dat de overheid maatregelen treft ter bevordering van de volksgezondheid en voorwaarden schept voor ontplooiing en vrijetijdsbesteding. Dit artikel heeft verdere uitwerking gekregen in andere wetten, bijvoorbeeld op het terrein van welzijn, gezondheid en cultuur. Echter in geen enkele wet is het thema sport en bewegen geborgd. Wettelijke borging biedt de beste garantie om structureel beleid te voeren, de kwaliteit van het sportaanbod te verhogen en

in te grijpen op marktfalen. Sinds de overgang van de Welzijnswet naar de Wet maatschappelijke ondersteuning in 2007 is de rol van de overheid op het gebied van (top)sport steeds diffuser geworden. De afgelopen jaren hebben laten zien dat het sportstelsel onderhevig is aan beleidskeuzes die grote verschillen veroorzaken, zowel in tijd (tussen regeer- en collegeperiodes) als in plaats (tussen provincies en gemeenten). Het grote aantal financieringsstromen (figuur 5) kent geen structurele borging. De zorgvuldig opgebouwde infrastructuur voor sport staat hiermee in feite continu onder druk.

Topsport, talentontwikkeling en sportevenementen

De NLsportraad ziet topsport, talentontwikkeling en sportevenementen als onderdeel van het sportstelsel en daarmee ook als een publieke voorziening. Ook voor topsport geldt dat de rijksoverheid (interdepartementaal) stelselverantwoordelijk is. De NLsportraad constateert dat de huidige topsportprestaties goed zijn, maar dat de organisatie van enerzijds gesubsidieerde en anderzijds commerciële topsport niet goed op elkaar aansluit. Daarnaast geldt ook voor topsport dat de financieringsstromen niet zijn geborgd en dat enkele van de belangrijkste financieringsstromen – uit loterijen en media – onder druk staan mede ten gevolge van nieuw rijksbeleid. De NLsportraad wil de publiek-private organisatie en financiering van topsport nader onderzoeken en hierover later adviseren.

Het opzetten van een wettelijk stelsel vraagt een grote omslag in denken en doen vanuit de rijksoverheid. In de beleidsvoering is een omschakeling nodig van programma's en projecten naar stelsels en kaders. Ook legt de rijksoverheid in het stelsel de kaders vast voor de gevraagde kwaliteit van sport (sportaanbod, sportkader, sportorganisaties, sportaccommodaties).

De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om met betrokken departementen, provincies, gemeenten en de sportbranche afspraken te maken over het stelsel en deze afspraken vervolgens vast te leggen in een stelselwet. De NLsportraad beveelt aan deze wet zodanig op te stellen dat gemeenten eenvoudig de intersectorale samenwerking met andere beleidsterreinen – zoals welzijn, preventie en onderwijs – kunnen vormgeven. Voor topsport adviseert de NLsportraad provincies en een aantal 'centrumgemeenten' aan te wijzen die topsport, talentontwikkeling en evenementen faciliteren en eveneens kunnen verbinden aan andere beleidsterreinen zoals economie en ruimte. Provincies en centrumgemeenten hebben ook andere taken die het niveau van de gemeente overstijgen, zoals het onderhouden van routenetwerken en het organiseren van gehandicaptensport. De NLsportraad neemt zich voor een vervolgadvisie te geven over een dergelijke stelselwet (zie bijlage C voor een beschrijving van mogelijke elementen van deze wet).

De financiering van de branche is een uitvloeisel van dit stelsel en komt deels voor rekening van de rijksoverheid en lokale overheden, maar zal ook betaald blijven worden door consumenten en de markt. Gemeenten ontvangen geld in het gemeentefonds naar hoofd van de bevolking om lokale voorzieningen voor sport en bewegen mogelijk te maken. Omdat gemeenten vanuit het stelsel wettelijke verantwoordelijkheden hebben ten aanzien van sport geeft dit ook garantie dat het geld uit het gemeentefonds daadwerkelijk aan sport besteed wordt. Provincies en centrumgemeenten die topsport en andere bovenregionale taken faciliteren, kunnen via een verdeelsleutel extra financiering ontvangen via het provinciefonds.

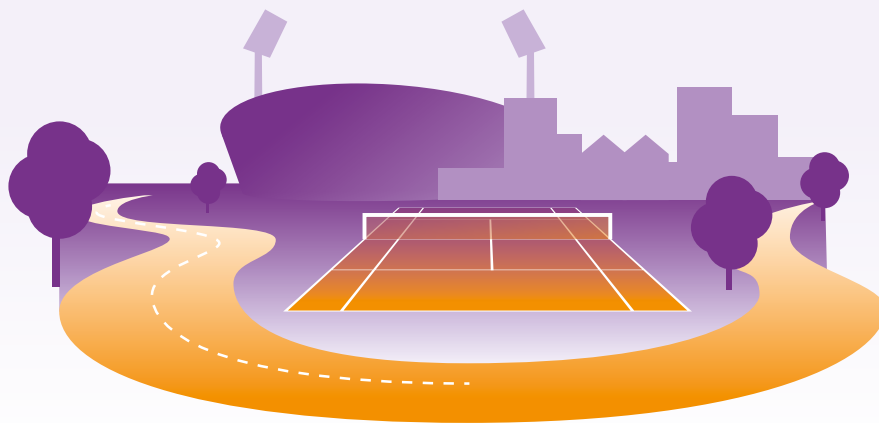
Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- de rijksoverheid, onder regie van de minister voor Medische Zorg en Sport, verantwoordelijk te laten zijn voor het stelsel van topsport, breedtesport en bewegen en dit in een wet vast te leggen;
- binnen het kabinet voldoende ruimte vrij te maken voor een coördinerend bewindspersoon die stelselverantwoordelijk is voor sport en het stelsel opbouwt en beheert, in aansluiting op en met medewerking van andere beleidsterreinen (preventie, zorg, welzijn, werkgelegenheid, armoedebeleid, innovatie, infrastructuur, wonen, onderwijs);
- gemeenten bij wet verantwoordelijk te maken voor voldoende sportvoorzieningen voor de bevolking op regionaal niveau, onder regie van provincies;
- provincies en centrumgemeenten bij wet verantwoordelijk te maken voor voldoende topsportvoorzieningen en andere bovenregionale voorzieningen, onder regie van de rijksoverheid;
- private sportaanbieders (zowel ondernemers als verenigingen en andere private organisaties) verantwoordelijk te maken voor het leveren van kwalitatief goed sport- en beweegaanbod en voor talent- en topsportprogramma's;
- de ordening tussen overheid en markt, en tussen overheden onderling, op te nemen in de stelselwet.

4.1.2

Fysieke infrastructuur op orde

Om de sportbranche van grotere betekenis te kunnen laten zijn voor de vitaliteit van Nederland adviseert de NLsportraad te investeren in de fysieke basisinfrastructuur voor sport, bestaande uit zowel sportaccommodaties als de openbare ruimte. Een goede en toegankelijke fysieke infrastructuur draagt eraan bij dat sport voor veel meer Nederlanders bereikbaar wordt. Het huidige voorzieningenniveau is niet afdoende om de gehele bevolking te faciliteren.

De NLsportraad adviseert om gemeenten verantwoordelijk te maken voor voldoende (publieke en private) voorzieningen voor breedtesport en bewegen, van een kwalitatief voldoende niveau. Het is van groot belang dat daarbij rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid voor nieuwe, soms kwetsbare groepen. De NLsportraad adviseert gemeenten de taak te geven om indien nodig de voorzieningen uit te breiden en daarnaast te zorgen voor de geschiktheid en toegankelijkheid van de accommodaties en

de openbare ruimte. Voor de bovenregionale infrastructuur van wandel-, fiets-, ruiter- en vaarroutes en specifieke grote accommodaties zoals ijsbanen voeren provincies de regie. Voor topsportvoorzieningen werken daartoe aangewezen centrumgemeenten met provincies samen, binnen de contouren van een nationaal topsportplan onder regie van de rijksoverheid.

Gemeenten stimuleren op lokaal niveau de intersectorale samenwerking, zodat accommodaties beter geschikt worden voor multifunctioneel gebruik (onderwijs, kinderopvang, welzijn). Sportaccommodaties maar ook de onderwijsaccommodaties worden zodoende meer rendabel, omdat deze gedurende de gehele dag én avond worden gebruikt. Gemeenten oefenen toezicht uit op de kwaliteit van de accommodaties en stellen eisen aan de toegankelijkheid en de verduurzaming.

Gelijk speelveld

De sportvoorzieningen in een gemeente vallen soms onder gemeentelijk beheer, soms is de exploitatie uitbesteed aan een private partij en soms zijn accommodaties (gedeeltelijk) in private handen. Gemeenten hebben te maken met diverse typen sportaanbieders (ondernemers, verenigingen, stichtingen, foundations, exploitanten van accommodaties) en ondersteunen deze aanbieders in meer of mindere mate. Bij marktfalen leveren gemeenten soms een deel van het sportaanbod zelf. Deze situatie maakt het ingewikkeld om te komen tot een eensluidend advies over een 'gelijk speelveld' zoals bedoeld in de Wet markt en overheid. De NLsportraad adviseert de minister voor Medische Zorg en Sport om met de ministers van Economische Zaken en Klimaat (EZK), en Financiën te onderzoeken hoe overheid en markt zich in de sport optimaal tot elkaar kunnen verhouden. Er is enerzijds behoefte aan een gelijk speelveld, maar anderzijds zijn de sportaanbieders die zich op dit speelveld begeven zo verschillend dat er geen zuivere vergelijking mogelijk is. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om te bezien hoe een zodanig speelveld kan worden gecreëerd dat zowel ondernemers, verenigingen als gemeenten in staat worden gesteld om zoveel mogelijk mensen te laten meedoen aan een divers sportpalet, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van publieke én private voorzieningen.

Gemeenten voeren regie op de instandhouding en uitbreiding van de basisinfrastructuur, laten sportaanbieders hiervan gebruik maken en houden toezicht op de toegankelijkheid en kwaliteit van het sportaanbod. De exploitatie van de infrastructuur én de organisatie van het aanbod besteden gemeenten zoveel mogelijk uit aan private partijen, om ondernemers en verenigingen de ruimte te geven hun producten en diensten te leveren en om de bezetting van de sportinfrastructuur te vergroten. Alleen bij marktfalen (krimpgebieden, achterstandswijken) nemen gemeenten zelf deel aan de organisatie en exploitatie van het sportaanbod. Marktfalen is ook aan de orde in de topsport, waar centrumgemeenten en provincies – in het kader van een nationaal topsportplan – in onderlinge samenwerking permanente en tijdelijke topsportvoorzieningen realiseren verspreid over het land (trainingsfaciliteiten, stadions, evenementenlocaties).

Digitale infrastructuur maakt opgang

Behalve aan de fysieke infrastructuur adviseert de raad om ook aandacht te besteden aan de digitale infrastructuur voor sport en bewegen. De digitalisering grijpt steeds meer in op onze samenleving en is een middel om te innoveren: nieuw aanbod te ontwikkelen, het aanbod anders te organiseren, nieuwe doelgroepen te bereiken en mensen meer te laten sporten. Tijdens de coronacrisis hebben vele sportaanbieders een manier gevonden om de leden en klanten digitaal te bereiken. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om te overwegen ook de digitale infrastructuur onderdeel te maken van het stelsel en hieraan (aangepaste) kwaliteitseisen te stellen.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- gemeenten in onderlinge afstemming en onder regie van de provincie verantwoordelijk te maken voor het voorzieningenniveau voor sport en bewegen op lokaal en regionaal niveau: een op de bevolking afgestemd aanbod van sportaccommodaties en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte;
- de rijksoverheid (ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW)) om via een verdeelsleutel per hoofd van de bevolking middelen in het gemeentefonds uit te keren om het voorzieningenniveau uit te breiden en op peil te houden, naast de middelen die gemeenten nu al uitgeven;
- provincies en centrumgemeenten om in onderlinge samenwerking de topsportvoorzieningen op peil te houden onder regie van de rijksoverheid;
- de rijksoverheid (BZK, IenW) om via een verdeelsleutel voor provincies en centrumgemeenten structureel middelen in het gemeente- respectievelijk provinciefonds uit te keren voor het op peil houden van topsportvoorzieningen;
- de rijksoverheid om de genoemde verantwoordelijkheden op te nemen in de stelselwet en de minister voor Medische Zorg en Sport om hierop vanuit de stelselverantwoordelijkheid de regie te houden, in samenspraak met de ministers van BZK en IenW.

4.1.3

Professionalisering van de sportbranche

Niet alleen accommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte moeten op orde zijn. Er is daarnaast genoeg en kwalitatief goed sportaanbod nodig onder professionele begeleiding, geleverd door solide sportaanbieders. De NLsportraad adviseert om verdergaand te professionaliseren om het bereik van de sportbranche te vergroten, de kwaliteit van het aanbod te verhogen en professionele begeleiding te bieden aan jeugd en kwetsbare groepen. Professionals met een toegesneden opleiding kunnen zorgen voor een pedagogisch klimaat en verantwoorde begeleiding. Daarnaast is de begeleiding van talenten en topsporters een aandachtspunt. Daar is de druk op presteren hoog, de balans voor de fysieke en mentale gezondheid precair en liggen integriteitsvraagstukken op de loer.

Professionalisering betreft zowel de sportorganisaties als degenen die in de sportbranche werken: betaalde en vrijwillige krachten. De NLsportraad is van mening dat de professionalisering een impuls krijgt als de

arbeidsmarkt in de sport aantrekt. Het is een groot goed dat zoveel vrijwilligers in de sport werken en met oog op specifieke taken kunnen vrijwilligers zich zeker nog verder bekwamen. Maar voor de begeleiding van de jeugd, van kwetsbare groepen en van talenten en (potentiële) topsporters beveelt de NLsportraad aan meer (gecombineerde) betaalde banen in de sport in te voeren, deze functies te beschrijven, hieraan kwalificaties te koppelen en de opleidingen op mbo-, hbo- en wo-niveau hiermee in harmonie te brengen. Groot voordeel is dat professionele krachten ook inzetbaar zijn voor de samenwerking met de opvang (mbo), het onderwijs (hbo), welzijn en zorg (mbo, hbo) en andere sectoren waar een zeker opleidingsniveau wordt gevraagd. De NLsportraad beveelt aan om goed te bezien hoe professionals in sport en in de aanpalende sectoren (onderwijs, opvang, welzijn, zorg) door extra kwalificaties te werk kunnen worden gesteld op meer dan één terrein. Via de opleidingen wordt de gevraagde kwaliteit in de sport geborgd en via een beroepenregister (vergelijkbaar met de zorg) is hierop controle mogelijk.

De uitdaging om te professionaliseren en de arbeidsmarkt te versterken is allereerst een uitdaging aan de branche zelf. Maar net als andere branches heeft de sportsector hiervoor een steuntje in de rug nodig van de rijksoverheid. Dit aspect is in het verleden door de rijksoverheid sterk verwaarloosd. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om het arbeidsmarktbeleid voor de sportbranche te intensiveren en de branche te helpen zich te professionaliseren.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- de minister voor Medische Zorg en Sport om regie te nemen op de professionalisering van de sportbranche, in samenspraak met de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW);
- de vertegenwoordigers van alle bedrijfstakken van de sportbranche om een gezamenlijk plan te maken om de sportorganisaties te versterken, de professionalisering van vrijwilligers en professionals in de sport door te zetten, de arbeidsmarkt te versterken en meer aantrekkelijke, betaalde banen in te voeren;
- de rijksoverheid om de sportbranche beleidsmatig en financieel te ondersteunen bij de verdere professionalisering en versterking van de arbeidsmarkt;
- de rijksoverheid om een registratiesysteem op te zetten van beroepen in de sport om van zowel vrijwilligers als professionals gevraagde competenties en kwalificaties te monitoren;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de gevraagde kwaliteitseisen, opleidingen en het register op te nemen in de stelselwet.

4.1.4

Brancheontwikkeling

Koepelorganisatie

Naast investeringen in de professionalisering van de sportbranche dient de branche zelf te investeren in een gezamenlijke visie en vertegenwoordiging van de branche. De NLsportraad ziet dit als randvoorwaardelijk om de sportbranche te laten groeien tot een serieuze pijler onder een vitaal Nederland. Daarnaast acht de raad het noodzakelijk om de governance in de sportbranche op orde te hebben, de overheidsfinanciering transparant te verdelen en meer aandacht te geven aan de bewaking van integriteit.

De sportbranche is nu te versnipperd om een gezamenlijk geluid te laten horen richting politiek en bestuur en om samen te werken met andere branches. Op essentiële dossiers, zoals bij de professionalisering van de branche en de versterking van de arbeidsmarkt, werk en de bedrijfstakken in de sportbranche niet samen. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om de sportbranche te stimuleren tot brancheontwikkeling. Daarvoor moeten de verschillende bedrijfstakken zich

verzamelen en een branchevisie ontwikkelen over de volle breedte van de sportbranche: van bewegen en breedtesport tot topsport, van commerciële sportaanbieders tot sportverenigingen, van werknemers in de sport tot werkgevers, van accommodatiebeheerders tot toeleveranciers.

Daarnaast adviseert de NLsportraad de sportbranche om een vorm van gezamenlijke belangenvertegenwoordiging te organiseren. Daarmee maakt de branche massa, krijgt zij één gezicht en vertegenwoordigt zij de gehele achterban. Momenteel vertegenwoordigt NOC*NSF een groot deel van de georganiseerde sport, maar nog niet alle takken van sport. Het Platform Ondernemende Sportaanbieders groeit, maar is nog niet de vertegenwoordiger van alle ondernemers in de sport. Ook de gesubsidieerde en commerciële topsport kent geen (gezamenlijke) vertegenwoordiging. Om een serieuze gesprekspartner te zijn voor zowel de rijksoverheid als voor andere sectoren is een koepelorganisatie nodig die het netwerk van diverse sportorganisaties verbindt,

een gezamenlijke visie ontwikkelt, stimuleert tot integrale beleidsvoering en gezamenlijke belangen vertegenwoordigt. Deze koepelorganisatie hoeft geen omvangrijke organisatie te zijn, maar wel één met voldoende gezag naar de leden.

De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om deze beweging in gang te helpen zetten door partijen aan tafel te vragen en in de toekomst te eisen dat de branche zich door één partij laat vertegenwoordigen. De rijksoverheid kan de totstandkoming van de brancheorganisatie en -visie met een eenmalige impuls ondersteunen.

Zelfstandig bestuursorgaan

Binnen een wettelijk stelsel en bij een professionele branche zijn goed governance, transparantie en integriteit vanzelfsprekende randvoorwaarden. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om deze randvoorwaarden te bewaken en deze vast te leggen in de stelselwet.

De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om, binnen het wettelijke kader, de verdeling van middelen onder sportorganisaties toe te bedelen aan een zelfstandig bestuursorgaan (zbo), agentschap, fonds of een stichting. Rijksmiddelen – vanuit de sportbegroting én andere ministeries – kunnen via een dergelijk orgaan open en transparant worden verdeeld en zijn toegankelijk voor iedere rechtspersoon die aan de criteria voldoet. Zo creëert de rijksoverheid een transparante financieringsstroom richting de branche, passend bij een publiek stelsel. Met deze aanbeveling wordt een aantal bezwaren bij de huidige wijze van financiering weggenomen (zie kader).

Governance onder druk door financiering

De governance in de (georganiseerde) sport staat onder druk door de huidige subsidiëring van de rijksoverheid en de toedeling van loterijopbrengsten aan NOC*NSF. De NLsportraad constateert een aantal bezwaren. Niet-leden van NOC*NSF hebben geen toegang tot deze rijksmiddelen en loterijgelden. Binnen de NOC*NSF-familie zelf worden deze middelen weliswaar 'democratisch' (na besluitvorming in de ledenvergadering) verdeeld, maar dit is niet transparant voor derden. Per definitie is er binnen een ledenvergadering geen methode om tot een objectieve beoordeling te komen, omdat de leden altijd (wisselende en soms tegengestelde) belangen hebben. Bovendien ontstaan omgekeerde verhoudingen: niet de leden financieren NOC*NSF, maar NOC*NSF financiert (programma's ten behoeve van) de leden. De constructie dat de rijksoverheid geld laat verdelen via een brancheorganisatie of vereniging, is de NLsportraad bij geen andere branche tegengekomen. De NLsportraad acht het met oog op de transparantie van de rijksoverheid en de governance in de sport noodzakelijk dat de rijksoverheid middelen voor sport niet meer laat verdelen door NOC*NSF (en ook niet door een toekomstige koepelorganisatie), maar via een onafhankelijk orgaan zoals een zbo, agentschap, fonds of stichting. Daarvoor is nodig dat de rijksoverheid duidelijke beleidskaders creëert waarbinnen het onafhankelijk orgaan op transparante wijze middelen verdeelt onder de sportorganisaties die hiervoor in aanmerking komen.

Integriteit is eveneens een aandachtspunt van goed bestuur. Fraude en corruptie, matchfixing en ondermijning in de sport vragen continu aandacht vanuit zowel de sportbranche als vanuit de overheid. De NLsportraad acht het gezien de importantie van deze vraagstukken wenselijk dat de overheid daarin een grotere rol neemt en hieraan voorwaarden stelt. Ook dat hoort bij de ontwikkeling van een publiek bestel.

Aanbevelingen

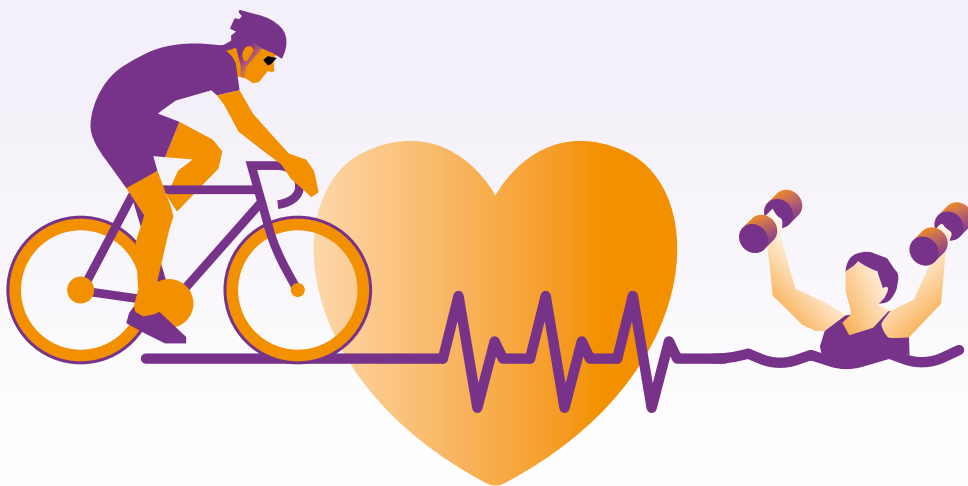
De NLsportraad adviseert:

- een nieuwe koepelorganisatie op te richten die de gezamenlijke belangen van de gehele sportbranche vertegenwoordigt;
- alle bedrijfstakken van de branche te vragen om te investeren in een gezamenlijke branchevisie en agenda;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de verschillende bedrijfstakken van de branche aan tafel te vragen en de vorming van een koepelorganisatie met een gezamenlijke visie, agenda en belangenbehartiging beleidsmatig en financieel te ondersteunen;
- de rijksoverheid, onder regie van de minister voor Medische Zorg en Sport, om rijksmiddelen van alle ministeries voor de sportbranche te laten verdelen op een transparante wijze via een zbo of vergelijkbaar orgaan;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om goed sportbestuur, transparantie en integriteit als kwaliteitseisen te stellen aan sportorganisaties;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de positie van de koepelorganisatie, zbo en de kwaliteitseisen op te nemen in de stelselwet.

4.2 Ontwikkeling sport- én beweegaanbod

4.2.1

Naar een sport- én beweegbranche

Met de uitvoering van de voorgaande aanbevelingen wordt de basisinfrastructuur van de sport (voorzieningen, organisaties, professionals) op orde gebracht. Daarnaast is echter ook aandacht nodig voor innovatie van het sportaanbod, en de grootschalige implementatie hiervan. De NLsportraad adviseert de branche te laten uitgroeien tot een echte sport- én beweegbranche om optimaal in te spelen op de sport- en beweegbehoefte van de samenleving. De sportbranche heeft zich tot dusverre georiënteerd op degenen die willen en kunnen sporten. In een groot deel van de branche draait het om 'sneller, hoger, sterker', om prestatie en om competitie. Met dit aanbod wordt een (stabiel) deel van de samenleving bereikt: jeugd en fitte volwassenen. Maar niet iedereen voelt zich hierdoor aangesproken. In de branche is een omslag nodig in denken en doen om ook de niet-sporters te bedienen: degenen die niet willen sporten, maar misschien wel willen bewegen voor hun gezondheid, ervan genieten om buiten te recreëren of het gezellig vinden in groepsverband een laagdrempelige activiteit te

ondernemen. Innovatie is daarom in dit onderdeel van het plan het sleutelwoord. Innovatie is nodig in producten en processen van de sportbranche.

De NLsportraad adviseert de sportbranche om een gezamenlijk plan te maken om het sport- en beweegaanbod van de sportbranche verregaand uit te bouwen: aanbod voor ouderen, mensen met overgewicht, mensen met gezondheidsklachten, een chronische ziekte of een beperking.

Dit is een grote, groeiende groep van onze samenleving. Niet iedereen wil sporten, maar iedereen zou moeten kunnen bewegen op zijn of haar eigen niveau. Als de sportbranche dit beweegaanbod niet levert, wie doet dat dan wel?

De NLsportraad adviseert beweegaanbod te creëren voor kwetsbare groepen onder professionele begeleiding, bij voorkeur *zonder* te medicaliseren. De NLsportraad raadt aan beweegaanbod in eerste instantie in te zetten in het kader van preventie en welzijn, zodat bewegingsarmoede, overgewicht en gerelateerde ziektes worden

voorkomen. Ook bij secundaire preventie kan de sportbranche een rol spelen. Zijn mensen echter patiënt in de medische zorg, dan is medische begeleiding soms onontbeerlijk. Uiteraard is het belangrijk om deze kwetsbare groepen goed te begeleiden en verantwoord te laten bewegen. Dit brengt met zich mee dat er kwaliteitseisen zullen gelden voor het beweegaanbod en dat er opleidingseisen zullen worden gesteld aan de begeleiders. De raad adviseert de professionalisering (zie paragraaf 4.1.3) juist voor dit doeleinde in te zetten.

Sportaanbod realiseren in de brede definitie is een grote opgave voor de branche. De NLsportraad ziet delen van de branche hierop al acteren. Maar voor een werkelijke omslag is een stevig, gezamenlijk plan van de branche nodig, een innovatie-impuls van de rijksoverheid en de inzet van gemeenten om het vernieuwde sportaanbod te helpen implementeren en kwetsbare groepen hiernaartoe te leiden.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- de minister voor Medische Zorg en Sport om regie te nemen op de innovatie van het sportaanbod, in samenspraak met de minister van EZK;
- de sportbranche om een gezamenlijk plan te maken om beweegaanbod te creëren voor de niet-sporters;
- de rijksoverheid (EZK, Financiën) om de sportbranche beleidsmatig en financieel te ondersteunen bij de vernieuwing van het aanbod door middel van een innovatie-impuls;
- de gemeenten om de sportbranche te ondersteunen bij de grootschalige implementatie van het beweegaanbod en kwetsbare groepen hiernaar toe te leiden, in het verlengde van de gemeentelijke taken bij de Wet maatschappelijke ondersteuning en Wet publieke gezondheid;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de gevraagde kwaliteit voor het sport- en beweegaanbod op te nemen in de stelselwet.

4.2.2

Toegankelijkheid voor kwetsbare groepen

De NLsportraad adviseert met de voorgaande aanbevelingen om het sportaanbod van de sportbranche te verbreden, de kwaliteit van het sport- en beweegaanbod te verhogen en de branche te professionaliseren. Maar kwaliteit kent een prijs. De NLsportraad adviseert enerzijds aan de overheid om meer in sport – als publieke voorziening – te investeren. Anderzijds zullen consumenten zelf hun sport moeten blijven betalen en ook de mogelijke prijsverhoging doordat het aanbod kwalitatief beter wordt.

De NLsportraad adviseert om niet alleen in het sport- en beweegaanbod te investeren (de 'aanbod'-kant), maar ook in de rechtstreekse toegankelijkheid van de sport voor alle Nederlanders (de 'vraag'-kant). Groepen met een laag inkomen hebben een steuntje in de rug nodig om gebruik te maken van het sport- en beweegaanbod. Ook voor mensen met een aandoening of beperking kan sport een dure aangelegenheid worden als zij hulpmiddelen moeten aanschaffen of gebruik moeten maken

van (aangepast) vervoer. Voor deze groepen zullen (letterlijk en figuurlijk) drempels moeten worden geslecht, zal vervoer moeten worden geregeld en zullen inkomensmaatregelen moeten worden getroffen. Naast rechtstreekse inkomensmaatregelen zijn ook instrumenten denkbaar zoals een vergoeding in natura, een heffingskorting of een inkomensafhankelijke toeslag via de belasting. Een andere mogelijkheid betreft een premiekorting vanuit verzekeraars voor een sportcontributie of fitnessabonnement. In het laatste geval dienen verzekeraars dan wel een wettelijke, structurele rol te krijgen in het kader van preventie. Steeds meer stemmen gaan op om meer in preventie te investeren (ten koste van curatie) en verzekeraars hierin een rol te geven. De NLsportraad volgt nauwlettend de discussies hierover en beziet of hierover een vervolgadvis gewenst is.

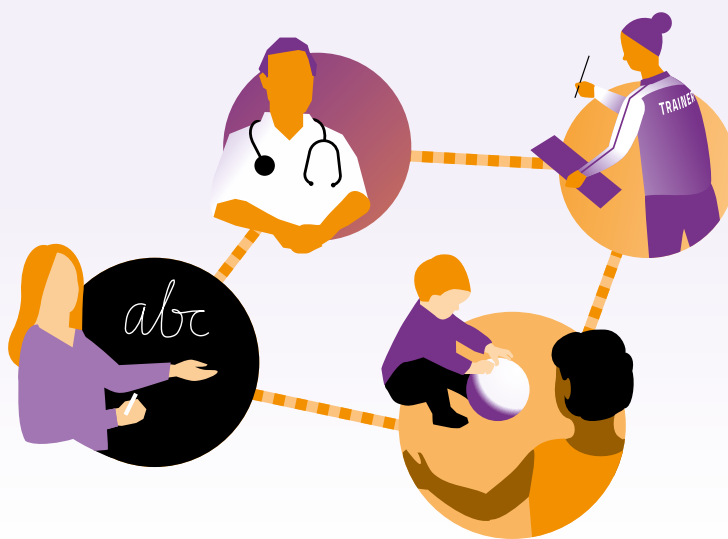
De NLsportraad denkt dat de genoemde financiële prikkels alleen niet zaligmakend zijn, maar degenen die het betreft soms wel kunnen helpen om over de drempel te stappen. Zoals aangegeven in de vorige aanbeveling, realiseert de NLsportraad zich terdege dat daarnaast ook tijd en aandacht nodig is voor het toeleiden van kwetsbare groepen naar het sport- en beweegaanbod. Gemeenten hebben hierin een taak in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet publieke gezondheid. Sport biedt doelgroepen van het gemeentelijk welzijns- en gezondheidsbeleid een zinvolle, sociale en gezonde activiteit. Op gemeentelijk niveau kunnen op verschillende beleidsterreinen goede combinaties worden gemaakt en kan een integrale aanpak worden gefaciliteerd, bijvoorbeeld door accommodaties multifunctioneel in te richten en combinatiefuncties aan te stellen.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- gemeenten in het kader van het armoedebelaid inkomensmaatregelen te treffen voor burgers die het sport- en beweegaanbod niet zelf kunnen betalen;
- gemeenten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning sporthulpmiddelen te betalen voor burgers die deze nodig hebben om aan sport te kunnen deelnemen, en vervoer te regelen voor burgers die de sportaccommodaties zelf niet kunnen bereiken;
- de minister voor Medische Zorg en Sport in samenspraak met de ministers van SZW en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor inkomensmaatregelen, sporthulpmiddelen en sportvervoer een structurele bijdrage in het gemeentefonds te storten;
- de rijksoverheid om de mogelijkheden voor een financiële prikkel aan burgers via de belastingen of verzekeringen te verkennen, en dit mogelijk te maken in de wettelijk kaders;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de zorgplicht van gemeenten om alle burgers, inclusief kwetsbare groepen, aan sport te laten deelnemen op te nemen in de stelselwet.

4.3 Samenwerking met andere branches

4.3.1

Samenwerken voor een vitale samenleving

Als de sportbranche zich heeft doorontwikkeld tot een sport- en beweegbranche en een betrouwbare pijler is geworden onder een vitale samenleving, en als aan alle onderliggende randvoorwaarden waaronder professionalisering is voldaan, dan kunnen de banden tussen sport en andere sectoren worden aangehaald. De samenwerking tussen sportorganisaties enerzijds en scholen, buurthuizen, kinderopvangcentra, jeugdzorginstellingen, zorginstellingen en bedrijven (werkgevers) stranden nu dikwijls in praktijk omdat de sportbranche niet kan voldoen aan de vereiste kwaliteit. Bij scholen en kinderopvangcentra worden bijvoorbeeld eisen gesteld aan de pedagogische kwaliteit en bij zorginstellingen aan de (para)medische begeleiding van bewoners en de hygiëne. Deze branches vragen om personeel dat een opleiding heeft afgerond op mbo- of hbo-niveau en geschoold is om beweegaanbod te leveren aan kwetsbare groepen.

Slaagt de sportbranche erin om door te groeien naar een professionele branche met een volwassen arbeidsmarkt, dan kan de maatschappelijke waarde worden vergroot door sport niet alleen in de vrijetijdssetting aan te bieden, maar ook in te zetten ten behoeve van het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg, de welzijnssector, preventie, zorg, arbeidsproductiviteit, enzovoorts. De voornemens van de NLsportraad die zijn opgenomen in het meerjarig werkprogramma *Sport in het systeem* (2021-2024) zijn erop gericht om sport in te kaderen op andere beleidsterreinen. Voor dit advies voert het te ver om daarop diep in te gaan. Het doel is echter duidelijk: door sport niet alleen te zien als een activiteit in de vrijetijdssetting ontstaat veel meer beweging: niet alleen in sporthallen en op sportvelden, maar ook op scholen, in zorginstellingen en op kantoren.

Het advies om beter samen te werken tussen sport en andere beleidsterreinen is niet nieuw. De wens om meer interdepartementale en intersectorale samenwerking op te zetten bestaat al jaren. Vanaf 2008 loopt de impuls voor combinatiefuncties, later buurtsportcoaches, die op lokaal niveau de verbinding leggen tussen sport en andere sectoren. De raad constateert dat buurtsportcoaches nuttige verbindingsofficieren zijn, maar dat het bereik hiervan verder moet worden vergroot om kwetsbare groepen in groten getale naar de sport toe te leiden. In praktijk stopt de intersectorale samenwerking op sommige terreinen omdat er verkokerde stelsels zijn ontstaan die door de rijksoverheid zijn begrensd in wettelijke kaders. Gemeenten kunnen vanuit preventie- en welzijnsbeleid de verbinding met sport leggen; maar de samenwerking met bijvoorbeeld de opvang, het onderwijs en de zorg wordt stelselmatig bemoeilijkt. Interdepartementale samenwerking is nodig om stelsels aan te passen en de samenwerking tussen sport en andere sectoren mogelijk te maken.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- de minister voor Medische Zorg en Sport in samenspraak met de ministers van OCW en SZW om de kwalificaties van sportopleidingen en arbeidsvoorwaarden van sportberoepen te synchroniseren met die van andere relevante sectoren (onderwijs, opvang, zorg);
- de minister voor Medische Zorg en Sport in samenspraak met de ministers van OCW en SZW om de invoering van intersectorale combinatiefuncties verdergaand te ondersteunen, door de opleidingen over en weer te verrijken met relevante modules (pedagogische kwaliteit in sportopleidingen; sport in pedagogische opleidingen) en kwalificaties op meer terreinen mogelijk te maken;
- de gemeenten om de samenwerking tussen sport, preventie, welzijn, onderwijs, economie en ruimte te versterken, onder andere door de inzet van (meer) combinatiefuncties;
- de gemeenten om een impuls te geven aan multifunctionele accommodaties, waarin de samenwerking tussen sport en andere terreinen meer vanzelfsprekend tot stand komt;
- de minister voor Medische Zorg en Sport om de opties voor samenwerking op te nemen in de stelselwet.

4.4 Financiering

4.4.1

Financieringsstromen

De NLsportraad geeft in deze paragraaf een schets van een duurzame financiering van de sport, horend bij een robuuste organisatie zoals beschreven in hoofdstuk 3 en 4. Voor een toekomstbestendige financiering van de sport acht de NLsportraad het noodzakelijk om bestaande financieringsstromen te borgen, deels te verleggen en te vergroten. Borging van financiering gebeurt door de financiering te koppelen aan verantwoordelijkheden in de stelselwet. Daarmee wordt automatisch ook een aantal financieringsstromen verlegd. In paragraaf 4.4.2 gaat de NLsportraad in op mogelijkheden voor vergroting van de financieringsstromen.

De grootste financieringsstromen voor een toekomstbestendig publiek bestel betreffen:

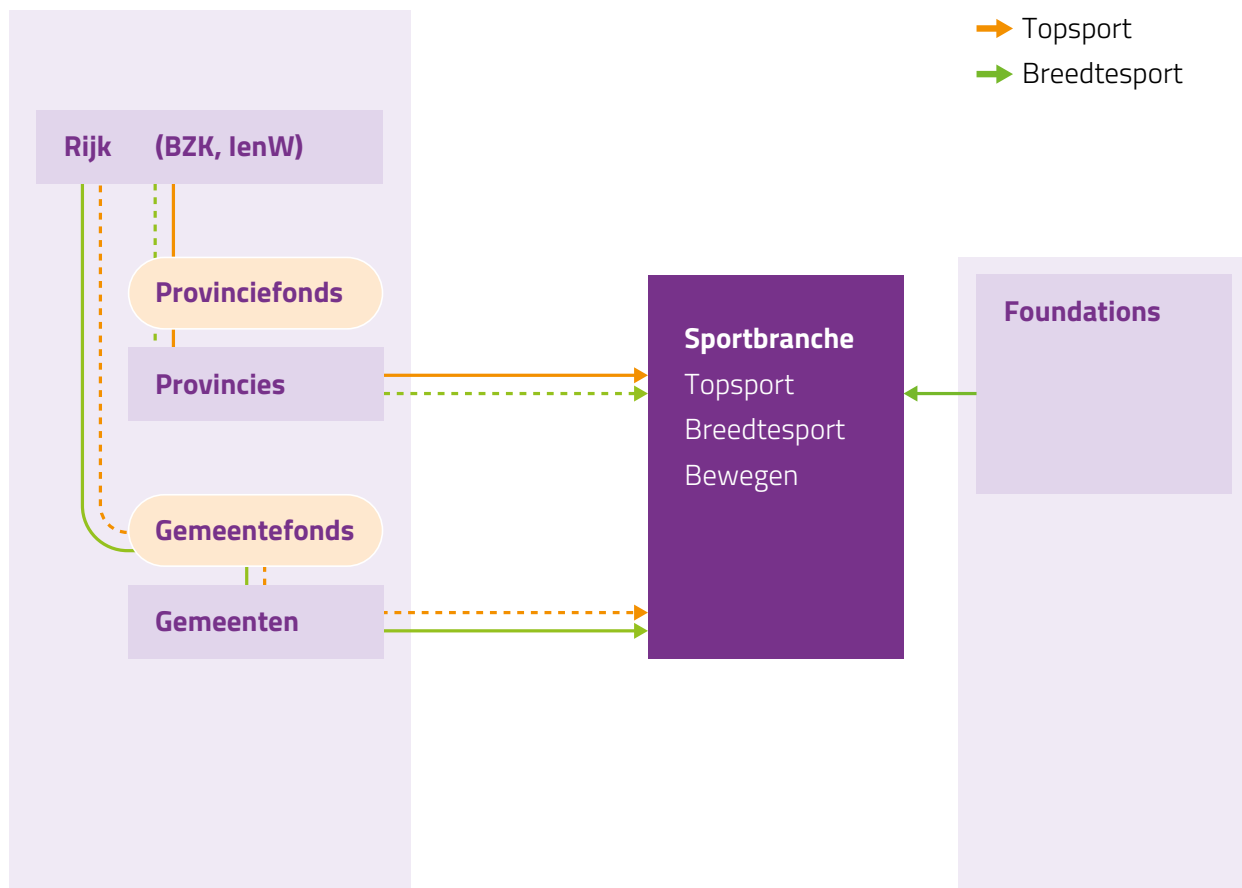
- sportvoorzieningen; hiervan zijn er meer nodig, rekening houdend met een forse stijging van het aantal mensen dat hiervan gebruik gaat maken (structureel, ministeries BZK en IenW);
- professionalisering; er zijn meer en beter betaalde professionals nodig om jeugd, talenten en topsporters én kwetsbare groepen te begeleiden en de aansluiting op andere sectoren te realiseren (impuls, ministerie SZW);

- inkomensmaatregelen; er zijn financiële prikkels nodig voor de toeleiding van kwetsbare groepen naar het sport- en beweegaanbod (mensen met een afstand tot sport) (structureel, ministeries SZW en VWS);

- innovatie; er is innovatie en implementatie nodig van beweegaanbod dat wordt ontwikkeld naast het bestaande sportaanbod (impuls, ministeries EZK en Financiën).

Daarnaast zijn kleinere impulsen nodig van de rijksoverheid voor:

- aanpassing van de opleidingen (impuls, ministerie van OCW);
- ontwikkeling van een koepelorganisatie inclusief visievorming en planvorming voor de gehele branche (impuls, ministeries van VWS en SZW);
- oprichting en financiering van een zbo (structureel, ministeries van VWS en Financiën).

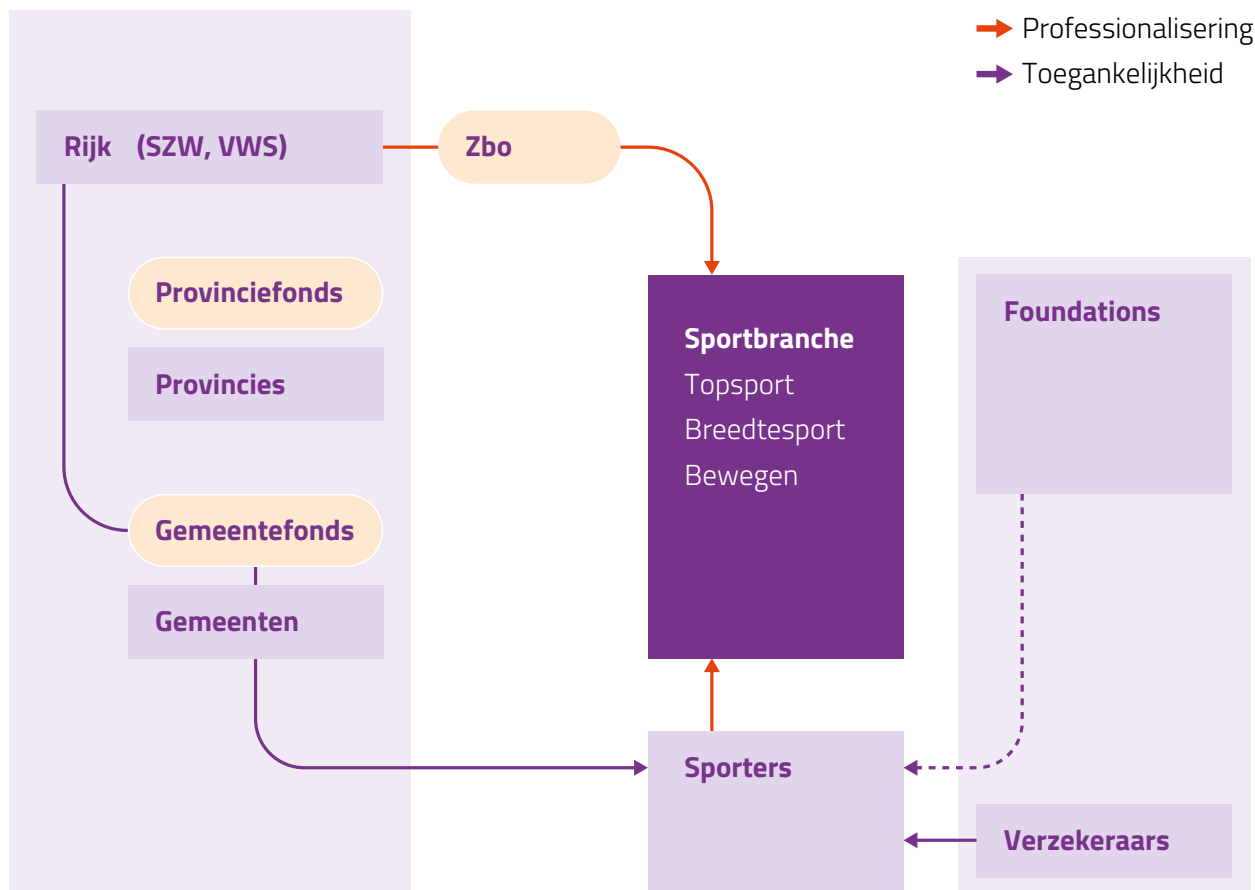

Figuur 8. Financieringsstromen sportvoorzieningen

Financiering sportvoorzieningen

Gemeenten hebben in het advies van de NLsportraad de verantwoordelijkheid voor voldoende lokale sportvoorzieningen. Centrumgemeenten en provincies worden verantwoordelijk voor topsportvoorzieningen en bovenregionale taken (gehandicaptensport, routenetwerken). Financiering via uitkeringen in het gemeente- en provinciefonds (met een aparte verdeelsleutel voor topsport) is hiertoe geëigend. De herkomst van middelen voor voorzieningen moeten op de rijksbegroting

worden gezocht in de begrotingen van de ministeries van BZK (wonen en ruimtelijke ordening) en IenW (infrastructuur, mobiliteit). Private partijen (zoals de Cruijff en Krajicek foundation) spelen in de financiering van sportvoorzieningen een bescheiden rol.

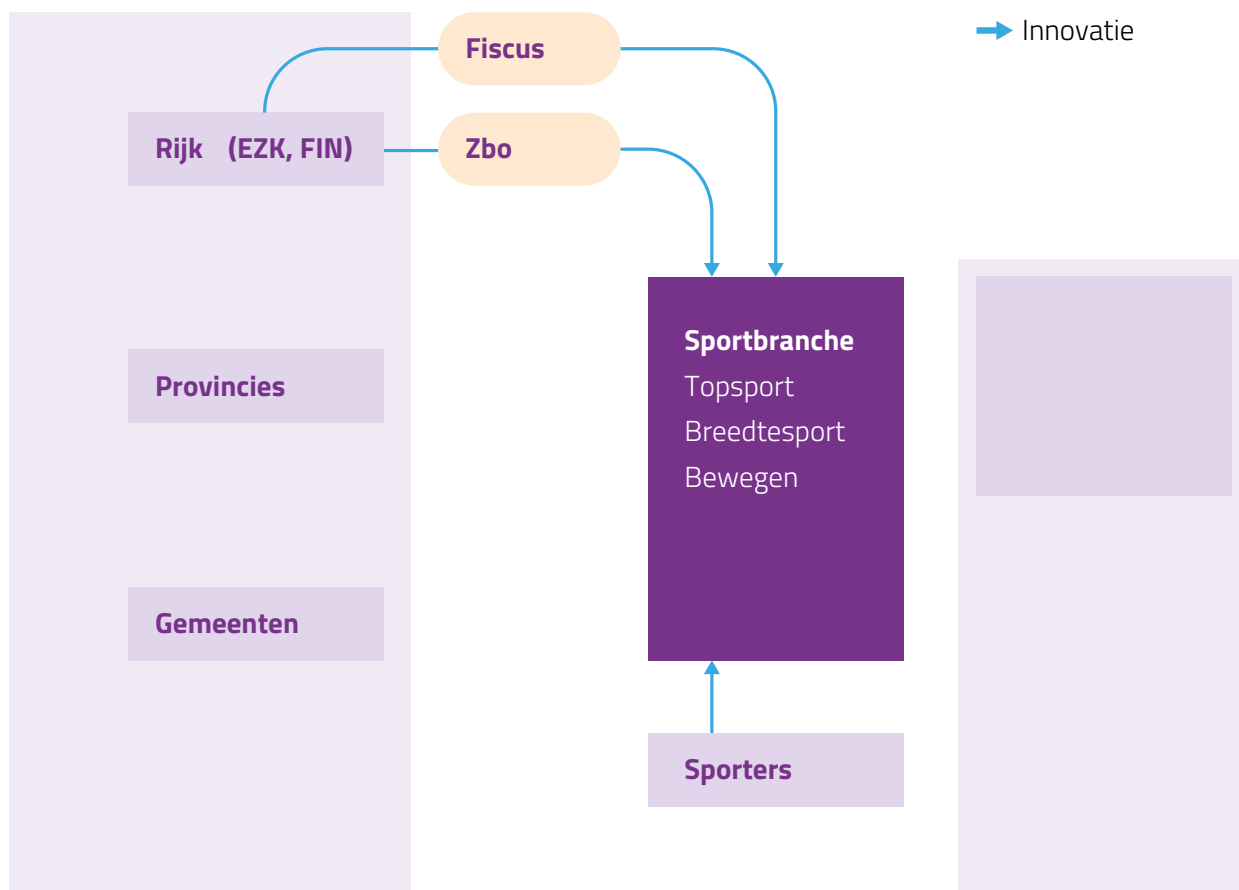

Figuur 9. Financieringsstromen professionalisering en toegankelijkheid

Financiering professionalisering en inkomensmaatregelen

De NLsportraad vindt dat professionalisering en versterking van de arbeidsmarkt grotendeels zal moeten worden gerealiseerd door de branche zelf, met een impuls van het ministerie van SZW (arbeidsmarktbeleid). Professionalisering betaalt zich uit door meer klandizie, meer efficiency en een prijsverhoging als de kwaliteit van het aanbod aantoonbaar wordt verbeterd. Inkomensmaatregelen, vergoeding van sporthulpmiddelen en vervoer voor kwetsbare

groepen moeten tegelijkertijd voorkomen dat sport niet meer bereikbaar is voor lagere inkomens of mensen met een aandoening of beperking. Voor de financiering van inkomensmaatregelen zijn de ministeries van SZW (armoedebeleid) en VWS (welzijnsbeleid) verantwoordelijk. Inkomensmaatregelen worden uitgevoerd door gemeenten. Het passende instrument voor een extra impuls is een uitkering in het gemeentefonds. Foundations zoals het Jeugdsportfonds spelen een rol in de toegankelijkheid voor lage inkomens, en betrekken al een groot deel van hun middelen uit

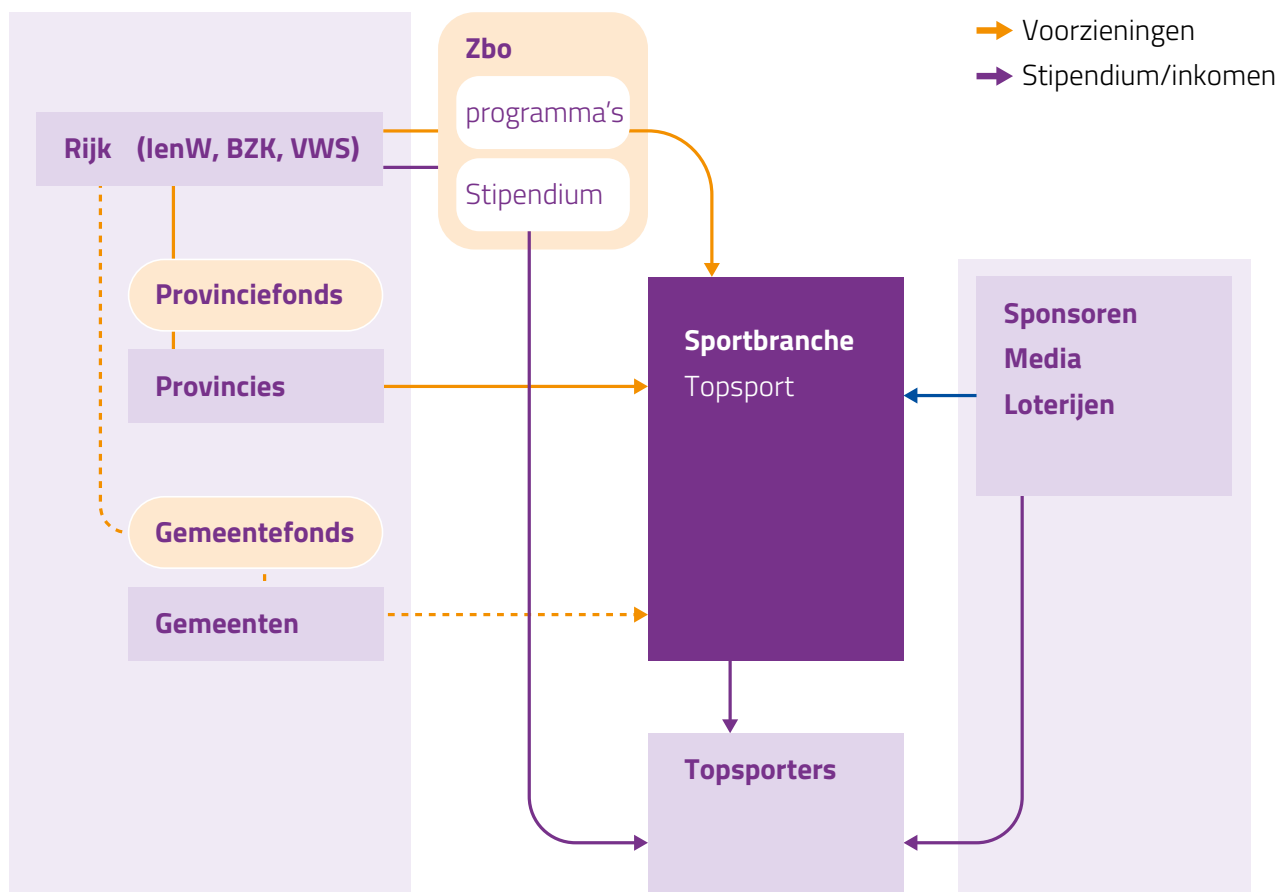
Figuur 10. Financieringsstromen innovatie beweegaanbod

de rijks- en gemeentebegroting. De NLsportraad adviseert de rijksoverheid om verzekeraars een grotere rol te geven, zodat deze hun klanten kunnen stimuleren te sporten en bewegen met een premiekorting of op een vergelijkbare manier.

Financiering innovatie beweegaanbod

Voor het ontwikkelen van beweegaanbod door de sportbranche adviseert de NLsportraad innovatieregelingen en fiscale maatregelen in te zetten zoals gebruikelijk voor het bedrijfsleven. Voor het innovatiebeleid en het fiscale beleid zijn

de ministeries van EZK (innovatie) en Financiën (fiscaal beleid) verantwoordelijk. Van fiscale maatregelen profiteren sportaanbieders rechtstreeks. Innovatiemiddelen voor de sportbranche kunnen worden uitgezet via een rijksregeling of (bij voorkeur) via de zbo die wordt opgericht voor de verdeling van middelen in de sportbranche. Uiteraard betalen ook consumenten mee aan het vernieuwde sportaanbod.

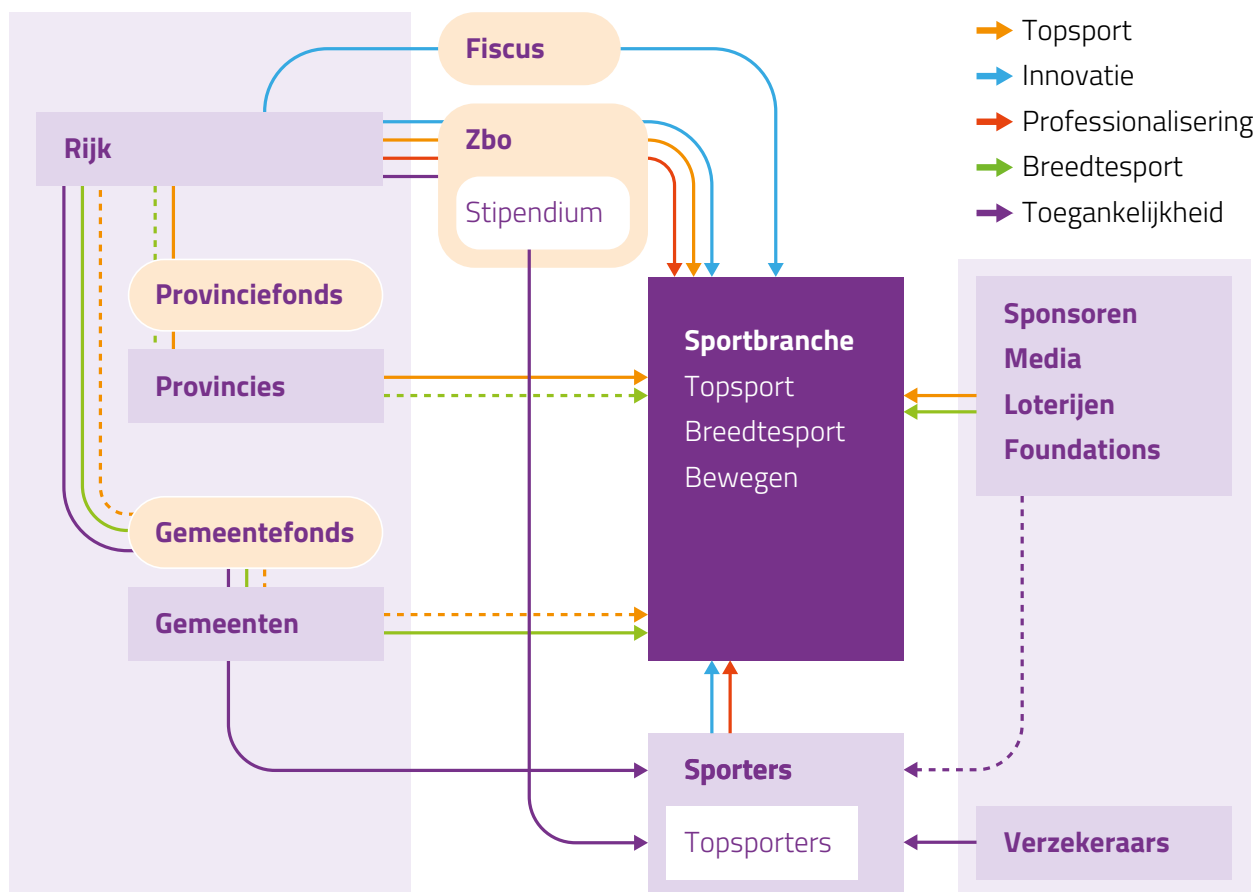
Figuur 11. Financieringsstromen topsport

Financiering topsport

Ook de financiering van topsport volgt uit de verantwoordelijkheden en taken die zijn vastgelegd in een stelselwet. Voor topsport is regie nodig van de rijksoverheid en worden onder deze regie voorzieningen getroffen door provincies en centrumgemeenten. De financieringsstroom hiervoor verloopt via het provinciefonds. Topsportprogramma's en het stipendium blijven betaald worden door de rijksoverheid. De NLsportraad adviseert de rijksmiddelen voor topsportprogramma's

en het stipendium te verdelen via een zbo.

De – gesubsidieerde en commerciële – topsport wordt daarnaast gefinancierd door een constellatie van loterijen, media en sponsors. De NLsportraad wil meer inzicht verwerven in het samenstel en de zekerheid van deze publiek-private financiering om hierover te kunnen adviseren. Zo is het kansspelbeleid en het mediabeleid aan (voortdurende) veranderingen onderhevig. Apart aandachtspunt betreft de toekomstbestendigheid van de loterijopbrengsten en de (ethische) vraag of topsport afhankelijk moet zijn van loterijen.

Figuur 12. Organisatie en financiering van de sport volgens het advies van de NLsportraad.

Alles bij elkaar opgeteld, levert dit het bovenstaande plaatje op van het sportstelsel met hieraan gelieerde financieringsstromen (figuur 12). Hierin zijn bestaande financieringsstromen geborgd en deels verlegd door ze te koppelen aan verantwoordelijkheden in de stelselwet. De NLsportraad verwacht dat met deze aanpassingen een toekomstbestendige sportbranche beter gegarandeerd kan worden in vergelijking met de huidige financiering van de sportbranche (zie figuur 3).

4.4.2

Financiële impuls

De NLsportraad beseft terdege dat de aanbevelingen voor een toekomstbestendige organisatie en financiering van de sport vragen om een forse financiële impuls. Om Nederland vitaler en veerkrachtiger te laten worden is dat ook nodig. Een betere fysieke, mentale en sociale gezondheid van de bevolking zal zich uitbetalen: door afname van het ziekteverzuim, toename van de participatie en arbeidsproductiviteit, uitstel van de zorgkosten en toename van de kwaliteit van leven.

De NLsportraad kan in dit advies nog geen concrete bedragen koppelen aan de financieringsstromen. Over de hoogte van een financiële impuls gekoppeld aan het te ontwikkelen sportstelsel wil de raad een vervolgadvisie geven. Daarbij betreft de raad de financiering die nu in omloop is in de sport én de financiering die in de toekomst nodig is om de eerder gestelde ambitie te bereiken (75% van de bevolking beweegt voldoende voor de gezondheid). Er zal zeker een forse investering nodig zijn, deels incidenteel, maar voor de uitbreiding van sportvoorzieningen en het treffen van inkomensmaatregelen ook structureel. Welke omvang de investeringen moet hebben, verdient nadere uitwerking en onderbouwing, per financieringsstroom en voor het totaal. De raad wil daarbij ook verkennen of het haalbaar is een vast, geïndexeerd percentage voor sport en bewegen te relateren aan het bruto binnenlands product of bijvoorbeeld aan het budget voor curatieve zorg. Met een onderbouwd advies hoopt de raad richting te geven aan de afspraken die partijen met elkaar maken in verband met het op te bouwen stelsel en de bijbehorende financiering.

Aanbevelingen

De NLsportraad adviseert:

- de rijksoverheid, onder regie van de minister voor Medische Zorg en Sport, om de financieringsstromen nodig voor de toekomstbestendige sport te borgen en vast te leggen in de stelselwet en in de rijksbegroting;
- de rijksoverheid, provincies en gemeenten om een nader te onderbouwen financiële impuls te geven aan het te ontwikkelen toekomstbestendige sportstelsel.

A group of four women are jogging on a paved path that features white diagonal stripes. The woman on the far left is wearing a black jacket over a pink top and black pants. The woman next to her is wearing a white hijab and a white long-sleeved top. The third woman is wearing glasses and a dark jacket. The woman on the far right is also wearing a white hijab and a white long-sleeved top. They are all smiling and appear to be in good spirits. The background shows a line of trees and a sky with a warm, orange glow, suggesting it is either sunrise or sunset. The overall mood is positive and active.

--- Bijlagen

Bijlage A:

Adviesaanvraag en werkwijze

Adviesaanvraag partners sportakkoord

Het ministerie van VWS heeft in 2019, mede namens NOC*NSF en de Vereniging Sport en Gemeenten als partners van het *Nationaal Sportakkoord*, de NLsportraad gevraagd de huidige organisatie en financiering van de sportbranche in beeld te brengen en te analyseren op zijn sterke en zwakke punten. Daarnaast is de NLsportraad verzocht om kansen en bedreigingen voor de sportbranche in beeld te brengen en scenario's te schetsen voor een duurzame organisatie en financiering in de toekomst.

Adviestraject

Het adviestraject is uitgevoerd in verschillende fases, resulterend in diverse bijeenkomsten en publicaties. Voor de leesbaarheid zijn bronvermeldingen niet in het eindadvies opgenomen; deze zijn wel terug te vinden in de onderliggende documenten.

Figuur 13. Tijdlijn adviestraject organisatie en financiering van de sport

Voor iedere publicatie geldt dat deze grondig is voorbereid met behulp van data-analyse, literatuurstudie, interviews en discussies in bijeenkomsten. De laatste publicatie *Het speelveld van de sport*, een discussienota met vier mogelijke beleidsscenario's, is in de zomermaanden bediscussieerd in een expertbijeenkomst, drie fysieke bijeenkomsten met stakeholders en twee online webinars (zie bijlage C voor een overzicht van deelnemers).

Vele stakeholders en experts hebben gedurende het proces hun bijdrage aan een of meer onderdelen van het advies gegeven en de NLsportraad is hen daarvoor zeer erkentelijk. Naast waardevolle input voor het eindadvies hebben deze bijeenkomsten gezorgd voor een brede verspreiding van de opgebouwde kennis en voor inzicht in het draagvlak voor de aanbevelingen.

November 2019: *Brancherapport Sport. Kwantitatieve analyse.*

Het Brancherapport Sport, uitgevoerd door KPMG, geeft op macroniveau inzicht in de huidige organisatie en financiering van de sport. Ook de 'prestaties' van de sportbranche (in termen van sportdeelname en sportbeleving) zijn in het rapport beschreven. Deze 'foto' van de branche is gebaseerd op een kwantitatieve data-analyse. Waar mogelijk zijn de trends beschreven vanaf circa tien jaar geleden. Het rapport is uitgebreid getoetst door experts en stakeholders.

April 2020: *De fitheid van de sport. Een kwalitatieve analyse van de organisatie en financiering van de sport.* In deze kwalitatieve analyse beziet de NLsportraad de interne factoren (sterktes en zwaktes) van de sportbranche in relatie tot de externe ontwikkelingen (kansen en bedreigingen) die van invloed zijn op de organisatie en financiering van de branche. Het bevat de weerslag van meerdere bijeenkomsten en bijdragen van bijna 100 experts en stakeholders, aangevuld met literatuur. De analyse is daarnaast aangescherpt na internetconsultatie in april 2020 waarop nog eens negentien partijen hebben gereageerd.

Juli 2020: *Het speelveld van de sport. Discussienota over de organisatie en financiering van de sport in de toekomst.* Hiervan is ook een samenvatting in tekst en beeld verschenen. In de discussienota zijn vier mogelijke beleidsscenario's opgenomen voor de organisatie en financiering van de sport. Ook is een aantal randvoorwaarden geschetst. Ter onderbouwing van deze discussienota zijn de volgende aanvullende analyses gemaakt:

- *Rondje langs de velden I, Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere sectoren.* In deze intersectorale analyse vergelijkt de NLsportraad de sportbranche met andere sectoren: met de cultuursector en de recreatiebranche in de hoek van de vrijetijdsetting, maar ook met de kinderopvangbranche en de onderwijssector omdat ook deze branches net als de sportbranche diensten verlenen aan de jeugd.
- *Rondje langs de velden II, Een vergelijking van de organisatie en financiering van de sport met andere landen.* In deze internationale vergelijking beziet de NLsportraad de situatie in Nederland ten opzichte van een aantal andere landen. Daarbij heeft de NLsportraad zich vooral verdiept in de rol van de overheid en de verhouding van de overheid met de sportbranche.
- *De Europese spelregels, Kaders van de Europese Unie voor de organisatie en financiering van de sport.* De NLsportraad heeft zich verdiept in de kaders die de Europese Unie (EU) biedt voor de sportbranche en het overheidsbeleid. Met name relevant zijn de aanwijzingen van de EU op het gebied van markt en overheid.
- *De prijzen van sport, Verkenning van de prijselasticiteit in de sport.* De NLsportraad heeft in deze verkenning een eerste poging gedaan om de prijselasticiteit in de sport in beeld te brengen.
- *Speelruimte voor sport, Vier beleidsscenario's voor de organisatie en financiering van de sport in de toekomst.* De NLsportraad heeft een assenstelsel ontwikkeld waarop verschillende toekomstgerichte beleidsscenario's kunnen worden geprojecteerd. De raad geeft een schets van verschillende – extreme – scenario's om zodoende voeding te geven aan de discussie over een voorkeursscenario.

Bijlage B:

Definities

Vanaf de start van het adviestraject heeft de NLsportraad gewerkt met een aantal 'eigen' definities van sport, de sportbranche en toekomstbestendigheid, omdat deze begrippen in Nederlandse of Europese kaders niet eenduidig gedefinieerd zijn. In het *Brancherapport Sport* (KPMG, 2019) zijn de definities al geïntroduceerd. In dit eindadvies zijn daar definities van vitaliteit en overheid aan toegevoegd.

Sport

De term 'sport' gebruikt de NLsportraad in de meest brede zin van het woord. In dit advies gebruiken we 'sport' voor topsport, breedtesport en bewegen; voor sportdeelname en sportbeleving; voor verenigingssport en commerciële sport; voor sport in accommodaties en sport in de openbare ruimte. Met 'sport' worden in deze discussienota alle sport-, spel- en beweegactiviteiten bedoeld die door inwoners van Nederland zelf als 'sportactiviteit' worden gezien, ongeacht de wijze waarop deze activiteit is georganiseerd. Deze definitie is mede gebaseerd op de gezondheidsenquête die wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Daarmee volgt de NLsportraad het begrip van sport als een familie van op enigerlei wijze verwante activiteiten. Het inperken van een definitie van sport biedt geen oplossing voor de actuele beleidsvraag en doet tekort aan de continue veranderingen in de sport- en bewegingscultuur. Door een breed begrip van sport te hanteren is er ruimte voor zowel het fysieke, competitieve deel van sport (ook wel de 'stamvader' van sport genoemd, inclusief topsport en wedstrijd sport) als voor andere vormen van sport en beweging.

Bewegen

Vanuit de urgentie voor een vitale samenleving en het belang van gezondheid is het relevant om te weten of mensen voldoende bewegen. Om dit vast te stellen zijn beweegerichtlijnen ontwikkeld. Volwassenen voldoen aan de beweegnorm bij minstens 150 minuten (matig) intensief bewegen per week en twee keer per week bot- en spierversterkende oefeningen. Voor kinderen is dat minstens een uur (matig) intensief bewegen per dag en driemaal per week bot- en spierversterkende oefeningen. Sport levert hier een bijdrage aan.

Topsport en sportbeleving

Topsport is onlosmakelijk verbonden met breedtesport. In iedere sport die in wedstrijdverband kan worden beoefend, is het bereiken van de top mogelijk. We spreken van topsport als deelname aan hoofdtoernooien mogelijk is op het hoogste niveau in internationaal verband. In veel gevallen is er sprake van een professionele topsportomgeving waarbij de sportbeoefening de hoofdbezigheid is van de topsporter. Topsport draagt bij aan de sportbeleving via media en evenementen en vertegenwoordigt daarmee een belangrijke amusementswaarde, inspiratiebron en vorm van vrijetijdsbesteding voor de bevolking.

Sportbranche

De NLsportraad beschouwt alle aanbieders van sport, spel en bewegen in de *vrijetijdssetting* tot de reikwijdte van de 'sportbranche'. Soms betreft dat ook de overheid, als die accommodaties voor de sport ter beschikking stelt. Omdat het gaat om de vrijetijdssetting behoort het bewegingsonderwijs op school of de sportbegeleiding bij de fysiotherapie

in deze definitie niet tot de sportbranche, maar tot de onderwijs- respectievelijk zorgsector. Dat neemt niet weg dat er evidente raakvlakken zijn tussen sport en aanpalende sectoren die in het advies ook ter sprake komen. De sportbranche bestaat uit een aantal bedrijfstakken die naar de aard van de organisatie (onderneming, vereniging, stichting) en/of naar type sport dan wel sportaccommodatie worden onderscheiden (voetbal, fitness, zwembaden, enzovoorts). Diverse bedrijfstakken hebben een 'brancheorganisatie'. Voor de totale sportbranche bestaat echter geen overkoepelende brancheorganisatie (in de tekst aangehaald als 'koepelorganisatie').

Toekomstbestendigheid

Een robuuste organisatie en duurzame financiering van de sportsector heeft de NLsportraad uitgelegd in termen van toekomstbestendigheid. Een toekomstbestendige sportbranche is een branche die, op basis van een adequate organisatie en financiering, optimaal invulling geeft aan de sportbehoefte van de bevolking – zowel de sportdeelname als de sportbeleving – en de maatschappelijke waarde van sport zo optimaal mogelijk benut.

Vitaliteit

Een vitale samenleving is een samenleving met actief participerende burgers, die regie voeren over hun eigen leven en in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Dat kan niet iedereen altijd zelf, en daar waar nodig organiseert en faciliteert de overheid ondersteuning en activering, samen met de markt en het maatschappelijk middenveld.

Bij de term vitaliteit (letterlijk 'levenskracht') staan drie begrippen centraal: energie, motivatie en veerkracht. Een vitaal persoon heeft de kracht, wil en het vermogen om op een positieve manier zijn leven in te richten. Een vitale samenleving leidt tot een hogere participatie en (arbeids)productiviteit.

Voldoende sport en bewegen is een van de pijlers onder een vitale samenleving. Bepalende factoren voor vitaliteit zijn:

- regie hebben op eigen leven
- voldoende sport en beweging
- gezonde voeding
- voldoende ontspanning en slaap
- zingeving, participatie en werk
- sociale verbanden
- een gezonde omgeving (werken, wonen, natuur)

Overheid

In het advies wordt 'de overheid' aangehaald.

In verband met sport is dit het geheel van de rijksoverheid, provincies en gemeenten.

In letterlijke betekenis is de overheid het bevoegd gezag op een bepaald beleidsterrein dan wel een persoon of orgaan aan wie gezag is toevertrouwd. Het toekennen van gezag gebeurt met name via wetgeving, die op het gebied van sport ontbreekt. De enige wetgeving die nu op rijksniveau op sport van toepassing is, is de begrotingswet en de specifieke wetgeving op het gebied van doping. Kern van dit advies is de rol van de overheid in een wet op te nemen en bevoegdheden expliciet toe te kennen aan verschillende overheidslagen.

Bijlage C:

Elementen stelselwet

De NLsportraad adviseert om sport te zien als een publieke voorziening en dit vast te leggen in een stelselwet. Deze wet is opgebouwd uit minstens de volgende elementen.

1. Publieke voorziening

- Bepaling van sport als publieke voorziening
- Brede definitie van sport (topsport, breedtesport en bewegen) en van sportaanbod, sportvoorzieningen, sportorganisaties, sportkader enzovoorts
- Borgen toegankelijkheid van sport voor de gehele bevolking, in het bijzonder jeugd en kwetsbare groepen

2. Rollen, taken en verantwoordelijkheden

- Ordening markt en overheid
- Ordening overheid: rijk, provincie en gemeenten
- Ordening markt: diverse organisatievormen van sport, gelijk speelveld en DAEB

3. Kwaliteit

- Borging beleidscyclus op landelijk en lokaal niveau
- Kwaliteitsnormen sportaanbod, sportvoorzieningen, sportorganisaties, sportkader
- Kwaliteit inclusief veiligheid, pedagogisch klimaat, integriteit, good governance, enzovoorts
- Kwalificaties opleidingen
- Register beroepen in de sport

4. Coördinatie

- Bepaling verantwoordelijk bewindspersoon voor het stelsel
- Borging intra- en interdepartementale coördinatie vanuit stelselverantwoordelijkheid (gezondheid, zorg, welzijn, onderwijs, opleidingen, arbeidsmarkt, armoedebeleid, openbare ruimte, enzovoorts)
- Borging intersectorale samenwerking en aansluiting op andere wettelijke stelsels (Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet publieke gezondheid, Zorgverzekeringswet, Wet langdurige zorg, enzovoorts)

5. Uitvoering en financiering

- Rijksbegroting, provinciefonds en gemeentefonds
- Zelfstandig bestuursorgaan tbv verdeling middelen voor de branche
- Belasting- en btw-maatregelen dan wel tegemoetkoming via verzekeraars
- Borgen toezicht op de wet en/of monitoring en evaluatie en/of auditing

Bijlage D:

Geraadpleegde personen

De volgende personen zijn geraadpleegd in de aanloop naar het eindadvies.

Expertbijeenkomst 25 augustus en 22 oktober 2020

Ruud Koning	Rijksuniversiteit Groningen
André van Lammeren	Planbureau voor de Leefomgeving
Cees Vervoorn	Kenniscentrum Sport en Bewegen
Harry van Dorenmalen	Topteam Sport
Marije Deutekom	Hogeschool Inholland
Rien Fraanje	Raad voor het Openbaar Bestuur
Maarten van Bottenburg	Universiteit Utrecht
Veerle de Bosscher	Vrije Universiteit Brussel

Stakeholderbijeenkomst 25 augustus 2020

Gerlinde van Raalte	Krajicek Foundation
Mark Elffers	Werkgevers in de sport
Paul Dirkse	Gemeente Leiden
Ineke Donkervoort	ID management & advies
Enno Gerdes	Rebel Group
Lodewijk Klootwijk	Nederlandse Vereniging van Golfaccommodaties/ Plaform Ondernemende Sportaanbieders
Teun van Etten	Vereniging voor Werkgevers in Zwembaden en Zwemscholen
Huub Stammes	Judobond Nederland
Frank Thewessem	Topsport Amsterdam
Bert van Oostveen	Commissie organisatie en financiering van de sport
Claudia Bokel	Commissie organisatie en financiering van de sport

Stakeholderbijeenkomst 1 september 2020

Mark van Rooijen	Gemeente Eindhoven
Guido Davio	Nederlandse Volleybal Bond
Peter-Paul de Goeij	Nederlandse Online Gambling Associatie
Marjon Bachra	Jongeren op Gezond Gewicht
Dos Engelaar	Fonds Gehandicaptensport
Frank van Eekeren	Haagse Hogeschool/Universiteit Utrecht
Koen Breedveld	Reddingsbrigade Nederland
Martijn Berkhout	Sports Entertainment Group
Haïke Blauw	Federatie Nederlandse Ruitersport
Leanne van den Hoek	NLsportraad/Commissie organisatie en financiering van de sport
Michael van Praag	NLsportraad

Stakeholderbijeenkomst 3 september 2020

Patrick Rijnbeek	NL Actief/Platform Ondernemende Sportaanbieders
Joeri Veen	Menzis
Niels Meijer	Cruijff Foundation/Nederlandse Basketball Bond
Richard Slotman	Regie-orgaan SIA
Mark Budel	Gemeente Rheden
Wendeline van Lier	Gemeente Rotterdam
Jan-Dirk van der Zee	Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond
Dennis Vink	Commissie organisatie en financiering van de sport
Michael van Praag	NLsportraad

Webinars

Op 26 augustus 2020 bespraken Leanne van den Hoek en Hugo van der Poel het voorkeursscenario, de ordening tussen markt en overheid, en de professionalisering en arbeidsmarkt. De 140 kijkers keken gemiddeld 67 minuten en stelden 97 vragen via de chatfunctie.

Op 2 september 2020 bespraken Bernard Wientjes en Claudia Bokel het voorkeursscenario, de branchevisie en -vertegenwoordiging, en transparantie en good governance. De 103 kijkers keken gemiddeld 62 minuten en stelden 62 vragen via de chatfunctie.

136 unieke kijkers volgden één of beide webinars. Kijkend naar de organisaties waarin deze kijkers werkzaam zijn, zijn 42 te benoemen als vertegenwoordigers van de georganiseerde sport, 26 werken bij gemeenten (inclusief buurtsportcoaches), 22 zijn afkomstig uit beleid of wetenschap, 22 zijn als adviseur in de sector actief en 24 personen zijn maatschappelijke of commerciële ondernemers.

Gesprekken adviesaanvragers

Op verschillende momenten in het adviesproces is gesproken met de partners van het Nationaal Sportakkoord, die het advies hebben gevraagd: het ministerie van VWS, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en NOC*NSF, zowel met de uitvoeringsalliantie als met de bestuurlijke alliantie. Tussendoor is eveneens gebruik gemaakt van de expertise van vertegenwoordigers van de partners via individuele gesprekken.

Colofon

Het advies *De opstelling op het speelveld* is voorbereid door de Commissie organisatie en financiering van de sport bestaande uit de volgende leden:

-
- Bernard Wientjes, *voorzitter*
-
- Leanne van den Hoek, Marjolein Bolhuis en Jiske Griffioen, *raadsleden*
-
- Eelco Blok, Claudia Bokel, Marjan Olfers, Bert van Oostveen, Hugo van der Poel en Dennis Vink, *adviseurs*
-
- Lennart Langbroek, Annet Tiessen en Mariëtte van der Voet, *secretariaat NLsportraad*

Dit is een uitgave van de Nederlandse Sportraad

De Nederlandse Sportraad (NLsportraad) is een onafhankelijk adviesorgaan dat zich richt op het versterken van de betekenis van sport voor de samenleving. De NLsportraad geeft strategische en operationele adviezen over zowel sportspecifieke thema's als de relatie tussen sport en andere beleidsterreinen. Adviezen ontwikkelt de raad op transparante wijze samen met de betrokkenen uit het veld. Adviezen van de NLsportraad zijn vernieuwend, onderbouwd door onderzoek en praktisch uitvoerbaar. De NLsportraad bestaat uit negen leden onder voorzitterschap van Michael van Praag.

www.nederlandse-sportraad.nl

November 2020 | NLsportraad 2020-10

Fotografie: Hollandse Hoogte | ANP

Vormgeving: Things To Make And Do